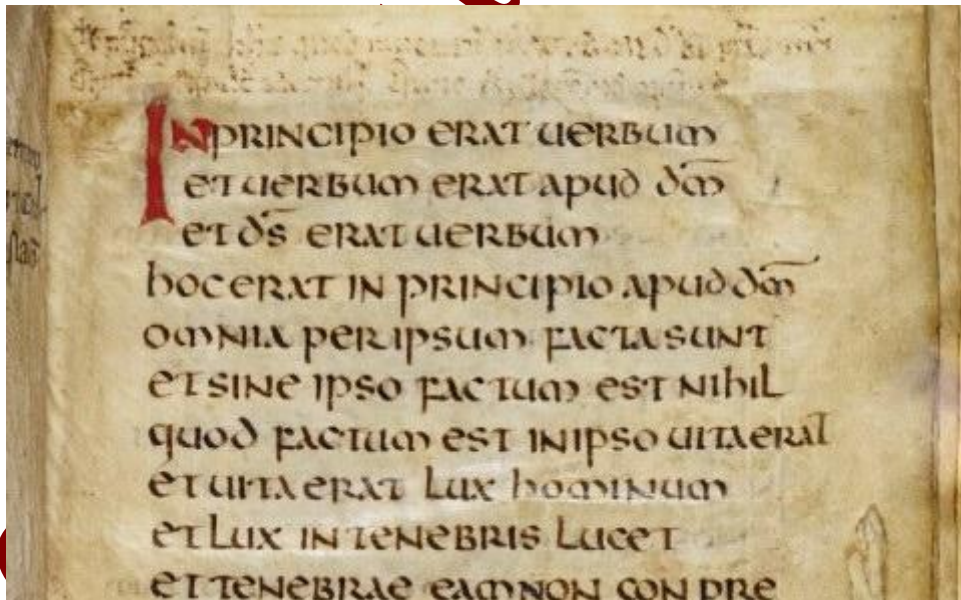

ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

Δ' ΤΕΥΧΟΣ

Επιμέλεια: [Nemesis](#)

ΛΑΤΙΝΙΚΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

Δ' ΤΕΥΧΟΣ

Αντί Προλόγου

Οι σημειώσεις αυτές αποτελούν μια συστηματική προσπάθεια προσέγγισης των Λατινικών της Θεωρητικής κατεύθυνσης Γ' Λυκείου με βάση τις σύγχρονες αρχές που διέπουν τη διδασκαλία του μαθήματος στο Ενιαίο Λύκειο.

Επιμέλεια: **Nemesis**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ XLV (45)

**ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΝΑΠΤΕΡΩΝΕΙ ΤΟ ΗΘΙΚΟ ΤΩΝ
ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΩΝ**

Caesar ex captivis cognoscit **quae apud Ciceronem gerantur quantoque in periculo res sit**. Turn cuidam ex equitibus Gallis persuadet **ut ad Ciceronem epistulam deferat**. Curat et providet **ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur**. Quam ob rem epistulam conscriptam Gracis litteris mittit. Legatum monet **ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat**. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Callus, periculum veritus, constituit **ut tragulam mitteret**. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortatur **ut salutem sperent**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Καίσαρας πληροφορείται από τους αιχμαλώτους τι συμβαίνει στο στρατόπεδο του Κικέρωνα και πόσο κρίσιμη είναι η κατάσταση. Τότε πείθει κάποιον από τους Γαλάτες υπείς να μεταφέρει (μια) επιστολή στον Κικέρωνα. Φροντίζει και προνοεί, αν αρπαχθεί η επιστολή, να μη μαθευτούν τα σχέδια μας από τους εχθρούς. Γι' αυτό το λόγο στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον απεσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει ότι θα έλθει γρήγορα με τις λεγεώνες. Ο Γαλάτης, επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο. Αυτό τυχαία κορφώθηκε σε ένα πύργο και μετά από τρεις μέρες γίνεται αντιληπτό από κάποιο στρατιώτη και μεταφέρεται στον Κικέρωνα. Εκείνος διαβάζει την επιστολή μέχρι το τέλος και προτρέπει τους στρατιώτες να ελπίζουν τη σωτηρία.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Caesar : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Caesar -aris, αρσ. γ' = **ο Καίσαρας**

ex : πρόθεση με αφαιρετική = **από**

captivis : αφαιρ. πληθ. του επιθέτου β' κλ. captivus -a -um = **αιχμάλωτος**

cognoscit: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. cognosco-cognovi-cognitum-cognoscere.3 = **γνωρίζω**

quae : ονομ. πληθ. ουδ. της ουσιαστικής ερωτηματικής αντων. quis-quis-uid = **ποιος -α -ο**

apud : πρόθεση με αιτιατική = **σε**

Ciceronem : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Cicero -onis, αρσ. γ' = **ο Κικέρωνας**

gerantur : γ' πληθ. υποτ. ενεστ. Π.Φ. του ρ. gero-gessu-gestum-gerere.3 = **διεξάγω, κάνω**

quanto : αφαιρ. ενικ. ουδ. της ερωτηματικής αντων. quantus -a -um = **πόσος -η -ο**

que : συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

in : πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

periculo : αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. periculum -i, ουδ. β' = **ο κίνδυνος**

res : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. res, rei, θηλ. ε' = **το πράγμα, η υπόθεση**

sit: γ' ενικ. υποτ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Tum : επίρρημα = **τότε**

cuidam : δοτ. ενικ. αρσ. της ουσιαστικής αόρ. αντων. quidam-quaedam-quiddam = **κάποιος -α -ο**

ex : πρόθεση με αφαιρετική = **από**

equitibus : αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. eques, equitis , αρσ. γ' = **ο ιππέας**

Gallis : αφαιρ. πληθ. του επιθέτου β' κλ. Gallus -a -um = **Γαλάτης, Γαλατικός**

persuadet : γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. persuadeo-persuasi-persuasum-persuadere.2 = **πειθώ**

ut. βουλητικός σύνδεσμος = **να**

ad : πρόθεση με αιτιατική = **σε**

Ciceronem : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ.*Cicero -onis, αρσ.γ' = **ο Κικέρωνας**

epistulam : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ. epistula -ac, θηλ.α' = **η επιστολή**

deferat : γ'ενικ.υποτ.ενεστ. Ε.Φ. του ρ.*defero-detuli-delatum-deferre **μεταφέρω**

Curat: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. curo-curavi-curatum-curare.1 = **φροντίζω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

providet: γ' ενικ.οριστ.ενεστ. Ε.Φ. του ρ.providco-providi-provisum-providere.7 = **προνοώ**

ne: βουλητικός σύνδεσμος = **να μην**

intercepta : αφαιρ.ενικ.θηλ.της μτχ.παθητικού παρακειμένου του ρ. intercipio -intercepi-interceptum-intercipere.3* = **αρπάζω κάτι πριν φθάσει στον προορισμό του**

epistula: αφαιρ.ενικ. του ουσιαστ. epistula -ae. θηλ. α' = **η επιστολή**

nostra : ονομ.πληθ.ουδ.της κτητ. αντων.α' προς. noster-nostra-nostrum = **δικός -ή**

consilia: ονομ.πληθ. του ουσιαστ. consilium -ii(i), ουδ.β' = **το σχέδιο**

ab: πρόθεση με αφαιρετική = **από**

hostibus: αφαιρ.πληθ.του ουσιαστ. *hostis -is, αρσ.γ' = **ο εχθρός**

cognoscantur: γ' πληθ.υποτ.ενεστ. Π.Φ. του Q.cognosco-cognovi-cognitum-cognoscere.3 = **γνωρίζω**

Quam : αιτιατ.ενικ.θηλ.της αναφ.αντων.qui- quae-quod = **ο οποίος -α -ο**

ob: πρόθεση με αιτιατική = **εξαιτίας**

rem : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ. res,rei, θηλ. ε' = **το πράγμα, η υπόθεση**

epistulam : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. epistula -ae, θηλ.α' = **η επιστολή**

conscriptam : αιτιατ. ενικ. θηλ.της μτχ. παθητικού παρακειμένου του ρ. conscribo-conscripsi-conscriptum-conscribere.3 = **γράφω**

Graecis : αφαιρ.πληθ. θηλ.του επιθέτου β' κλ. Graecus -a -um = **Ελληνικός**

litteris : αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. littera -ae, θηλ.α' = **το γράμμα του αλφαβήτου** (ετερόσημο. litterae -arum = η λογοτεχνία, η επιστολή)

mittit: γ' ενικ. οριστ.ενεστ. Ε.Φ.του ρ. mitto-misi-missum-mittere.3 = **στέλνω**

Legatum : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. legatus -i, αρσ.β' = **ο απεσταλμένος**

monet : γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ.του ρ. moneo-monui-monitum-monere.2 =

συμβουλεύω

ut: βουλητικός σύνδεσμος = **να**

si: υποθετικός σύνδεσμος = **εάν**

adire : απρφ. ενεργητικού ενεστότα του ρ. *adeo-adi(v)i-aditum-adire = **πλησιάζω**

non : αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

possit : γ' ενικ.υποτ.ενεστ. του ρ.*possum-potui-posse = **μπορώ**

epistulam : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. epistula -ae, θηλ. α' = η **επιστολή**

ad : πρόθεση με αιτιατική = **σε**

amentum : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. amentum -i, ουδ. β' = **ο τριάντας, το λουρί**

tragulae : γεν.ενικ. του ουσιαστ. tragula -ae, θηλ.α' = **το ακόντιο** (ένα είδος)

adliget: γ' ενικ.υποτ.ενεστ. Ε.Φ.του ρ. adligo-adligavi-adligatum-adligare.1 = **δένω**

et : συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

intra : πρόθεση με αιτιατική = **μέσα**

castra : αιτιατ.πληθ. του ουσιαστ.*castra -strum, ουδ.β' = **το στρατόπεδο**
(ετερόσημο: castrum-i = φρούριο)

abiciat: γ' ενικ.υποτ.ενεστ. Ε.Φ.του ρ. abicio-abieci-abiectum-abicere.3* = **ρίχνω**

▼

In : πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

litteris : αφαιρ.πληθ. του ουσιαστ. littera -ae, θηλ.α' = **το γράμμα του αλφαβήτου**
(ετερόσημο: litterae -arum = η λογοτεχνία, η επιστολή)

scribit: γ' ενικ.οριστ.ενεστ. Ε.Φ.του ρ. scribo-scripsi-scriptum-scribere.3 = **γράφω**

se : αιτιατ.ενικ.αρσ.της προσωπικής αντων. γ' προσώπου = **(αυτός)**

cum : πρόθεση με αφαιρετική = **με**

legionibus : αφαιρ.πληθ.του ουσιαστ. legio -onis, θηλ.γ' = **η λεγεώνα**

celeriter : επίρρημα = **γρήγορα**

adfore : απρφ. μέλλοντα του ρ. adsum-adfui & affui-adesse = **έρχομαι**

▼

Gallus : ονομ. ενικ. του επιθέτου β' κλ. Gallus -a -um = **Γαλάτης, Γαλατικός**

periculum : αιτιατ.ενικ. του ουσιαστ. periculum -i, ουδ.β' = **ο κίνδυνος**

veritus : ονομ.ενικ.αρσ. της μτχ. παθητικού παρακειμένου του ρ.*vereor-veritus sum-(veritum)-vereri.2 (αποθετικό) = **φοβάμαι**

constituit : γ'ενικ.οριστ.πρκ. Ε.Φ.του ρ. constituo-constitui- constitutum -constituere.3 = **αποφασίζω**

ut: βουλητικός σύνδεσμος = **να**

tragulam : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. tragula -ae, θηλ. α' = **το ακόντιο** (ένα είδος)

mitteret: γ' ενικ. υποτ. παρατ. Ε.Φ. του Q.mitto-misi-missum-mittere.3 = **στέλνω**

▼

Haec : ονομ. ενικ. θηλ,της δεικτικής αντων. hic-haec-hoc = **αυτός -ή -ό**

casu : αφαιρ.ενικ. του ουσιαστ. casus -us, αρσ. δ' = **το τυχαίο περιστατικό**

ad : πρόθεση με αιτιατική = **σε**

turrim : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ.*turris -is, θηλ. γ' = **ο πύργος** (αιτιατ. ενικ.: -im, αφαιρ: -i)

adhaesit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. adhaerescō-adhaesi-adhaesum-adhaerescere.3 = **καρφώνομαι**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

tertio : αφαιρ. ενικ. αρσ. του τακτικού αριθμητικού επιθέτου tertius -a -um = **τρίτος -η -ο**

post: επίρρημα = **έπειτα**

die : αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. dies,diei, αρσ. ε' = **η ημέρα**

a : πρόθεση με αφαιρετική = **από**

quodam : αφαιρ. ενικ. αρσ. της επιθ. αόρ. αντων.quidam-quaedam-quoddam = **κάποιος -α -ο**

milite : αφαιρ.ενικ.του ουσιαστ. miles, militis , αρσ. γ' = **ο στρατιώτης**

conspicitur : γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Π.Φ. του ρ. conspicio-conspexi-conspectum-conspicere = **βλέπω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

ad: πρόθεση με αιτιατική = **σε, προς**

Ciceronem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Cicero -onis, αρσ. γ' = **ο Κικέρωνας**

defertur: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Π.Φ. του ρ.*defero-detuli-delatum-deferre = **μεταφέρω**

Ille: ονομ. ενικ. αρσ. της δευκτηκής αντων. ille-illa-illud = **εκείνος -η -ο**

epistulam : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. epistula -ae, θηλ.α' = **η επιστολή**

perlegit : γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. perlego-perlegi-perlectum-perlegere.3 = διαβάζω μέχρι το τέλος

milites : αιτιατ.πληθ. του ουσιαστ. miles, militis , αρσ. γ' = ο **στρατιώτης**

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

adhortatur : γ' ενικ. οριστ. ενεστ.του ρ.*adhortor - adhortatus sum (adhortatum)-adhortari.1 (αποθετικό) = **προτρέπω**

ut: βουλητικός σύνδεσμος = **να**

salutem : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *salus, salutis , θηλ. γ'= η **σωτηρία** (μόνο ενικ.)

sperant : γ' πληθ. υποτ. ενεστ. Ε.Φ.του ρ. spero-speravi speratum-sperare.1= **ελπίζω**

ΙδίατεΡαμαθηματα.gr

Συγκεντρωτικοί πίνακες μαθήματος 45

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> epistula, ae (Θ) littera, ae (Θ) tragula, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> captivus, a, um Gallus, a, um Graecus, a, um tertius, a, um (αριθμ. επιθ.)	<u>Α' συζυγία</u> Curo, curavi, curatum, curare Adligo, adligavi, adligatum, adligare Spero, speravi, speratum, sperare Adhorton, adhortatus sum, adhortari (αποθ.)
<u>β' κλίση</u> legatus, i (A) periculum, i (O) consilium, ii/i (O) amentum, i (O) castra, orum (O)	ANΤΩΝΥΜΙΕΣ	<u>Β' συζυγία</u> persuadeo, persuasi, persuasum, persuadere provideo, providi, provisum, providere moneo, monui, monitum, monere vereor, veritus sum, vereri (αποθ.)
<u>γ' κλίση</u> Caesar, is (A) Cicero, nis (A) eques, itis (A) miles, itis (A) hostis, is (A+Θ) legio, onis (A) turris, is (A) salus, tis (A)	quis, quis, quid (ερωτ.) quantus, a, um (ερωτ.) qui, quae, quod (αναφ.) ille, ilia, illud (δεικτ.) hic, haec, hoc (δεικτ.) se (προσ. γ' πρ.) noster, stra, strum (κτητ. α' πρ.) quidam, quaedam, quiddam (αόρ. ουσ.) quidam, quaedam, quoddam (αόρ. επιθ.)	<u>Γ' συζυγία</u> cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere gero, gessi, gestum, gerere perlego, perlegi, perlectum, perlegere conscribo, conscripsi, conscriptum, conscribere mitto, misi, missum, mittere constituo, constitui, constitutum, constituent adhacresco, adhacsi, adhaesum, adhaerescere abicio, abieci, abiectum, abicere (15) conspicio, conspexi, conspectum, conspicere (15) intercipio, intercepti, interceptum, interciperere (15)
<u>δ' κλίση</u> casus, us (A)		
<u>ε' κλίση</u> dies, ei (A) res, ei (Θ)		<u>ANΩΜΑΛΑ</u> defero, detuli, delatum, deferre (3) adsum, adfui, —, adesse possum, potui, —, posse adeo, adi(v)i, aditum, adire sum, fui, —, esse

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 45

1. **Caesar ex captivis cognoscit:** κύρια πρόταση. **Caesar:** υποκ. στο **cognoscit:** ρήμα της πρότασης, **ex captivis:** εμπρόθ. προσδ. προέλευσης.
2. **Quae apud Ciceronem gerantur:** δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας, ως αντικ. στο **cognoscit.** Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**gerantur**), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**cognoscit:** ενεστώτας) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν, **quae:** υποκ. στο **gerantur:** ρήμα της πρότασης, **apud Ciceronem:** εμπρόθ. προσδ. τόπου-πλησίον.
3. **quantoque in periculo res sit:** δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας, ως αντικ. στο **cognoscit.** Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία **quanto** και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**sit**), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**cognoscit:** ενεστώτας) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν, **res:** υποκ. στο **sit:** ρήμα της πρότασης, **in periculo:** εμπρόθ. προσδ. εντοπισμού σε κατάσταση, **quanto:** επιθ. προσδ. στο **periculo.**
4. **Turn cuidam ex equitibus Gallis persuadet:** κυρία πρόταση. **Caesar:** ενν. υποκ. στο **persuadet:** ρήμα της πρότασης, **cuidam:** έμμ. αντικ. στο **persuadet,** **ex equitibus:** εμπρόθ. προσδ. διαιρεμένου όλου στο **quidam,** **Gallis:** επιθ. προσδ. στο **equitibus,** **Turn:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
5. **ut ad Ciceronem epistulam deferat:** δευτερ. βουλευτική πρόταση ως άμεσο αντικείμενο στο **persuadet.** Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο **ut** (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες προτάσεις γιατί το περιεχόμενο τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**deferat**), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**persuadet:** ενεστώτας) και δηλώνει συγχρονισμό της κυρίας με τη δευτερεύουσα πρόταση (ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **epistulam:** ενν. υποκ. στο **deferat:** ρήμα της πρότασης, **epistulam:** αντικ. στο **deferat,** **ad Ciceronem:** εμπρόθ. προσδ. κατεύθυνσης σε πρόσωπο.
6. **Curat:** κύρια πρόταση. **Caesar:** ενν. υποκ. στο **curat:** ρήμα της πρότασης.
7. **et providet:** κύρια πρόταση. **Caesar:** ενν. υποκ. στο **providet:** ρήμα της πρότασης.
8. **ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur:** δευτερ. βουλευτική πρόταση ως αντικείμενο στα **curat - providet.** Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο **ne** (αρνητική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενο τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**cognoscantur**), γιατί εξαρτάται

από ρήματα αρκτικού χρόνου (curat - providet: ενεστώτα: δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **nostra**: επιθ. προσδ. στο **consilia**: υποκ. στο **cognoscantur**: ρήμα της πρότασης, **ab hostibus**: εμπρόθ. προσδ. ποιητ. αιτίου στο cognoscantur, **epistula**: υποκ. στο **intercepta**: αφαιρ. απόλ. υποθετ. μτχ. που αναλύεται σε δευτερ. υποθετική πρόταση > Υποθ.: si intercepta sit. Απόδ.: ne cognoscantur (Εξαρτημένος υποθετικός λόγος α είδους).

9. **Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit**: κύρια πρόταση **Caesar**: ενν. υποκ. στο **mittit**: ρήμα της πρότασης, **conscriptam**: επιθ. μτχ. ως επιθ. προσδ. στο **epistulam**: αντικ. στο **mittit**, **Graecis**: επιθ. προσδ. στο **litteris**: αφαιρ. οργ. μέσου ή τρόπου, **ob rem**: εμπρόθ. προσδ. εξωτερ. αναγκαστ. αιτίου, **Quam**: επιθ. προσδ. στο rem.
10. **Legatum monet**: κύρια πρόταση. **Caesar**: ενν. υποκ. στο **monet**: ρήμα της πρότασης, **legatum**: άμ. αντικ. στο monet.
11. **ut epistulam ad amentum tragulae adliget**: δευτερ. βουλευτική πρόταση ως έμμεσο αντικείμενο στο monet. Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο ut (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενο τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (adliget), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (monet: ενεστώτα) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **legatus**: ενν. υποκ. στο **adliget**: ρήμα της πρότασης, **epistulam**: αντικ. στο adliget, **ad amentum**: εμπρόθ. προσδ. τόπου, **tragulae**: γεν. κτητ. στο amentum.
12. **et intra castra abiciat**: δευτερ. βουλευτική πρόταση, ως έμμεσο αντικείμενο στο monet, που συνδέεται με την προηγούμενη. Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο ut (ενν., καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενο τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (abiciat), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (monet: ενεστώτας) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **legatus**: ενν. υποκ. στο **abiciat**: ρήμα της πρότασης, **intra castra**: εμπρόθ. προσδ. τόπου.
13. **si adire non possit**: δευτερ. υποθετική πρόταση, που εισάγεται με υποθετικό σύνδεσμο si και εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα, γιατί με απόδοση τις δύο δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις σχηματίζει εξαρτημένο υποθετικό λόγο (α είδος ανοιχτή υπόθεση). Υποθ.: si pos sit. Απόδ.: ut adliget - ut abiciat. **legatus**: ενν. υποκ. στο **non possit**: ρήμα πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **adire**: τέλ. απρμφ. αντικ. στο non possit.
14. **In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore**: κύρια πρόταση **Caesar**: ενν. υποκ. στο **scribit**: ρήμα της πρότασης, **se**: υποκ. (ταυτοπροσωπία - Λατινισμός - άμεση αυτοπάθεια) στο **adfore**: ειδ. απρμφ. αντικ. στο scribit, **In litteris**: εμπρόθ. προσδ. στάσης σε τόπο. **cum legionibus**: εμπρόθ. προσδ. συνοδείας, **celeriter**: επιρρ. προσδ. τρόπου.

15. **Gallus, periculum veritus, constituit**: κύρια πρόταση. **Gallus**: υποκ. στο **constituit**: ρήμα της πρότασης και στο **veritus**: αιτιολ. μτχ. συνημμένη, **periculum**: αντικ. στο **veritus**.
16. **ut tragulam mitteret** : δευτερ. βουλευτική πρόταση, ως αντικείμενο στο **constituit**. Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο **ut** (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική όπως όλες οι δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενο τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική παρατατικού (**mitteret**) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**constituit**: πρκ.), και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **legatus**: ενν. υποκ. στο **mitteret**: ρήμα της πρότασης, **tragulam**: αντικ. στο **mitteret**.
17. **Haec casu ad turrim adhaesit**: κύρια πρόταση. **Haec**: υποκ. στο **adhaesit**: ρήμα της πρότασης, **casu**: αφαιρ. οργ. τρόπου, **ad turrim**: εμπρόθ. προσδ. τόπου.
18. **et tertio post die a quodam milite conspicitur**: κύρια πρόταση, **haec**: ενν. υποκ. στο **conspicitur**: ρήμα της πρότασης, **a milite**: εμπρόθ. προσδ. ποιητ. αιτίου, **quodam**: επιθ. προσδ. στο **milite**, **tertio**: επιθ. προσδ. στο **die**: αφαιρ. μέτρου ή διαφοράς από το **post**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
19. **et ad Ciceronem defertur**: κύρια πρόταση, **haec**: ενν. υποκ. στο **defertur**: ρήμα της πρότασης, **ad Ciceronem**: εμπρόθ. προσδ. κατευθ. σε πρόσωπο.
20. **Ille epistulam perlegit**: κύρια πρόταση. **Ille**: υποκ. στο **perlegit**: ρήμα της πρότασης, **epistulam**: αντικ. στο **perlegit**.
21. **militesquae adhortatur**: κύρια πρόταση, **ille**: ενν. υποκ. στο **adhortatur**: ρήμα της πρότασης, **milites**: πμ. αντικ. στο **adhortatur**.
22. **ut salutem sperent**: δευτερ. βουλευτική πρόταση ως έμμ. αντικ. στο **adhortatur**. Εισάγεται με το βουλευτικό σύνδεσμο **ut** (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική όπως όλες οι δευτερεύουσες βουλευτικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενο τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**sperent**) γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**adhortatur**: ενεστώτας) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **milites**: ενν. υποκ. στο **sperent**: ρήμα της πρότασης, **salutem**: αντικ. στο **sperent**.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά οι ρηματικοί τύποι της γ' συζυγίας.
2. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
3. **curat, providet, conspicitur**: να κλιθούν οι προστακτικές όλων των χρόνων και στις δύο φωνές.
4. α) **intercepta, abiciat, adhaesit**: να αντικατασταθούν χρονικά στο β' ενικό οριστικής και υποτακτικής (στις δύο φωνές).
β) **adire, abiciat, sperent**: να σχηματιστεί και να κλιθεί η μετοχή Ενεστώτα στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
5. α) Να σχηματιστούν τα παραθετικά των επιρρημάτων του κειμένου.
β) **celeriter**: να σχηματιστούν ο θετικός και ο συγκριτικός του αντίστοιχου επιθέτου και να κλιθούν στα τρία γένη και τους δύο αριθμούς.
6. **equitibus, nostra, consilia, hostibus, turrim, tertio, die**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες στα τρία γένη).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Στις περιόδους που ακολουθούν να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ:
 - **Caesar ex captivis cognoscit quae apud Ciceronem gerantur quantoque in periculo res sit.**
 - **Tum cuidam ex equitibus Gallis persuadet ut ad Ciceronem epistulam deferat.**
 - **Curat et providet ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur.**
 - **In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore.**
 - **Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret.**
2. Να δικαιολογηθεί η εκφορά των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου βάση την ακολουθία των χρόνων.

3. Στις περιόδους που ακολουθούν να μετατραπούν οι υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές εκφράσεις:
 - **Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur.**
 - **Ille epistulam perlegit militesque adhortatur ut salutem sperent.**

4. Οι περίοδοι που ακολουθούν να εξαρτηθούν από Caesar scribit και Caesar scribebat:
 - **Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Ciceronem defertur.**
 - **Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret.**

5. Να αναλυθούν οι μετοχές του κειμένου στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις.

Ιδιαιτερομαθηματα.gr

ΜΑΘΗΜΑ XLVI (46)**ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΜΠΑΙΝΕΙ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΟ ΑΤΟΜΙΚΟ**

Philosophi mundum censent regi numine deorum; eum esse putant quasi communem urbem et civitatem hominum et deorum, et unum quemque nostrum eius mundi esse partem ; ex quo illud natura consequitur, **ut communem utilitatem nostrae anteponamus. Ut enim leges omnium salutem singulorum saluti anteponunt**, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem. Ex quo fit, **ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, quod decet cariorem nobis esse patriam quam nosmet ipsos.**

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Οι φιλόσοφοι πιστεύουν ότι ο κόσμος κυβερνάται από τη βούληση των θεών· νομίζουν ότι αυτός είναι σαν μια κοινή πόλη και πολιτεία ανθρώπων και θεών, και ότι ο καθένας ξεχωριστά από εμάς είναι μέρος αυτού του κόσμου· από αυτό το δεδομένο προκύπτει από τη φύση εκείνο, να βάζουμε δηλαδή το γενικό καλό πάνω από το ατομικό. Γιατί όπως οι νόμοι βάζουν τη γενική ευημερία πάνω από την ευημερία του κάθε ατόμου ξεχωριστά, έτσι ο άνθρωπος ο σωστός και ο σοφός και αυτός που υπακούει στους νόμους φροντίζει περισσότερο για την ευημερία του συνόλου παρά για την ευημερία ενός οποιουδήποτε ατόμου ή δική του. Και δεν πρέπει να επικρίνεται περισσότερο ο προδότης της πατρίδος παρά ο προδότης του κοινού συμφέροντος ή όποιος λιποτακτεί από τη γενική ευημερία για χάρη της ατομικής του ωφέλειας και ευημερίας. Από αυτό συμβαίνει ώστε να πρέπει να επαινείται αυτός, ο οποίος πέφτει για την πατρίδα, επειδή αρμόζει να είναι πιο αγαπητή σ' εμάς η πατρίδα παρά εμείς οι ίδιοι.

**ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ
ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ**

Philosophi: ονομ. πληθ. του ουσιαστ. philosophus -i, αρσ. β' = **ο φιλόσοφος**

mundum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. mundus -i, αρσ. β' = **ο κόσμος**

consent: πληθ. οριστ. ενεστώτα του ρ. censeo-censui-censum-censere. 2 = **πιστεύω**

regi: απαρέμφατο ενεστώτα Π.Φ. του ρ. rego-rexi-rectum-regere. 3 = **κυβερνώ**

numine: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. numen -inis, ουδ. γ' = **η βούληση** (της θεότητας)

deorum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. *deus -i, αρσ. β' = **ο θεός**

eum: αιτιατ. ενικ. αρσ. της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

putant: γ' πληθ. οριστικής ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. puto-putavi-putatum-putare. 1 = **νομίζω**

quasi: παραβολικό επίρρημα = **σαν**

communem: αιτιατ. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. communis -is -e = **κοινός**

urbem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *urbs -is, θηλ. γ' = **η πόλη**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

civitatem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. civitas -atis, θηλ. γ' = **η πολιτεία**

hominum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. homo -inis, αρσ. γ' = **ο άνθρωπος**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

deorum: γεν. πληθ. του ουσιαστ. *deus -i, αρσ. β' = **ο θεός**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

unumquemque: αιτιατ. ενικ. αρσ. της ουσιαστικής αόριστης αντωνυμίας unusquisque, unaqueisque, unumquidque = **ο καθένας ξεχωριστά**

nostrum: γεν. πληθ. αρσ. της προσωπικής αντωνυμίας α' προσώπου ego = **εγώ**

eius: γεν. ενικ. αρσ. της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

mundi: γεν. ενικ. του ουσιαστ. mundus -i, αρσ. β' = **ο κόσμος**

esse: απαρέμφατο ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

partem : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *pars -rtis, θηλ. γ' = **το μέρος** (ετερόσημο: στον πληθ. = πολιτική παράταξη)

ex : πρόθεση με αφαιρετική = **από**

quo : αφαιρ. ενικ. ουδ. της αναφορικής αντωνυμίας qui-quaе-quod = **ο οποίος -α -ο**

illud : ονομ. ενικ. ουδ. της δεικτικής αντωνυμίας ille-illa-illud = **εκείνος -η -ο**

natura : αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. natura -ae, θηλ. α' = **η φύση**

consequitur : γ' ενικ. οριστ. ενεστώτα, του ρ. *consequor-consecutus sum- (consecutum)-consequi .3 (αποθετικό) = **προκύπτω, συνεπάγομαι**

ut: συμπερασματικός σύνδεσμος = **ώστε**

communem : αιτιατ. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. communis -is -e = **κοινός**

utilitatem : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. utilitas -atis, θηλ. γ' = **η ευημερία** (γεν πληθ. -um & -ium)

nostrae : δοτ.ενικ. θηλ. της κτητ. αντιον. α' προσ. poster-nostra-nostrum = **ο δικός -ή -ό μας**

anteponamus : α' πληθ. υποτ. ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. antepono-anteponui-anteponitum-anteponere. 3 = **προκρίνω, βάζω κάτι πάνω από κάτι άλλο**

Ut: παραβολικός σύνδεσμος = **όπως**

enim : αιτιολογικός σύνδεσμος = **γιατί**

leges : ονομ. πληθ. του ουσιαστ. lex, legis , θηλ. γ' = **ο νόμος**

omnium : γεν. πληθ. αρσ. του επιθέτου γ' κλ. omnis -is -e = **όλος**

salutem : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *salus -utis, θηλ. γ' = **η σωτηρία** (μόνο ενικ.)

singulorum : γεν. πληθ. αρσ. του διανεμ. αριθμητικού επιθέτου singuli -ae -a =

το κάθε άτομο ξεχωριστά (μόνο πληθ.)

saluti: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *salus -utis, θηλ. γ' = **η σωτηρία** (μόνο ενικ.)

anteponunt: γ' πληθ. οριστικής, ενεστώτα Ε.Φ. του ρ. antepono-anteponui-anteponitum-anteponere. 3 = **προκρίνω, βάζω κάτι πάνω από κάτι άλλο**

sic : τροπικό επίρρημα = **έτσι**

vir : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *vir, viri, αρσ. β' = **ο άντρας**

bonus : ονομ. ενικ. αρσ. του επιθέτου β' κλ. bonus -a -um = **καλός**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

sapiens : ονομ. ενικ. αρσ. του επιθέτου γ' κλ. sapiens -ends = **σοφός** (Πρόκειται για την επιθετικοποιημένη μτχ. του ρ. sapio = σωφρονώ)

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

legibus : δοτ. πληθ. του ουσιαστ. lex, legis , θηλ. γ' = **ο νόμος**

parens : ονομ. ενικ. αρσ. της μτχ ενεργ. ενεστ. του ρ. pareo-parui-paritum-parere.2 = **υπακούω**

consultit: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. consulo-consului-consultum-consulere.3= **φροντίζω**

utilitati: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. utilitas -atis, θηλ. γ' = **η ευημερία** (γεν πληθ. -um & -ium)

omnium : γεν. πληθ. αρσ. του επιθέτου γ' κλ. omnis -is -e = **όλος**

plus : επίρρημα συγκριτικού βαθμού του επιθέτου β' κλ. multus -a -um = **περισσότερο**

quam : επίρρημα που εισάγει β' όρο σύγκρισης = **παρά**

unius : γενική ενικ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου unus-una-unum = **ένας-μία-ένα**

alicuius: γενική ενικ. αρσ. της ουσιαστικής αόριστης αντωνυμίας aliquis-aliqua ή aliquae-aliquid = **κάποιος -α -ο**

aut: διαζευκτικός σύνδεσμος = **ή**

suae: δοτ. ενικ. θηλ. της κτητικής αντίθ. γ' προσώπου suus-sua-suum = **δικός -ή -ό**

▼

Nec: αντιθετικός σύνδεσμος = **ούτε**

magis: επίρρημα συγκριτικού βαθμού του επιθέτου β' κλ. magnus -a -um = **πιο πολύ**

vituperandus est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. της Παθ. Περιφρ. Συζ. του ρ. vitupero-vituperavi-vituperatum-vituperare.1 = **επικρίνω**

proditor : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. proditor -oris, αρσ. γ' = **ο προδότης**

patriae : γεν. ενικ. του ουσιαστ. patria -ae, θηλ. α' = **η πατρίδα**

quam : επίρρημα που εισάγει β' όρο σύγκρισης = **παρά**

proditor : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. proditor -oris, αρσ. γ' = **ο προδότης**

communis : γεν. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. communis -is -e = **κοινός**

utilitatis : γεν. ενικ. του ουσιαστ. utilitas -atis, θηλ. γ' = **η ευημερία**

aut : διαζευκτικός σύνδεσμος = **ή**

communis : γεν. ενικ. θηλ. του επιθέτου γ' κλ. communis -is -e = **κοινός**

salutis : γεν. ενικ. του ουσιαστ. *salus -utis, θηλ. γ' = **η σωτηρία** (μόνο ενικ.)

desertor : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. desertor -oris, αρσ. γ' = **ο λιποτάκτης**

propter : πρόθεση με αιτιατική = **εξαιτίας**

suam : αιτιατ. ενικ. θηλ, της κτητικής αντων. γ' προσ. suus-sua-suum = **δικός -ή -ό του**

ulitatem : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. utilitas -atis, θηλ. γ' = **η ευημερία** (γεν. -um & -ium)

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

salutem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *salus -utis, θηλ. γ' = **η σωτηρία** (μόνο ενικ.)

▼

ex : πρόθεση με αφαιρετική = **από**

quo: αφαιρ. ενικ. ουδ. της αναφορ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος -α -ο**

fit : γ' ενικ. οριστ. ενεργητ. ενεστώτα του ρ. *fio-factis sum-feri = **γίνομαι, συμβαίνει** (εδώ λειτουργεί απρόσωπα)

ut : συμπερασματικός σύνδεσμος = **ώστε**

laudandus sit: γ' ενικ. υποτ. ενεστ. της Παθ. Περιφρ. Συζ. του ρ. laudo-laudavi-laudatum-laudare. I = **επαινώ**

is : ονομ. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. is-еа-іd = **αυτός -ή -ό**

qui : ονομ. ενικ. αρσ. της αναφορ. αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος-α-ο**

pro : πρόθεση με αφαιρετική = **υπέρ, για χάρη**

re publica : αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. res, rei, θηλ. ε' = **το πράγμα** / publica -ae (επίθ.) = δημόσια / res publica = **η πολιτεία** (ετερόσημο: res publicae = τα δημόσια πράγματα)

cadat: γ' ενικ. υποτ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. cado-cecidi-casum-cadere. 3 = **πέφτω**

quod : αιτιολογικός σύνδεσμος = **επειδή**

decet: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. decet-decuit — -decere. 2 (απρόσωπο) = **αρμόζει**

cariorem : αιτιατ. ενικ. θηλ. συγκριτ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. carus -a -um = **αγαπητός**

nobis : δότ. πληθ. αρσ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

esse : απαρέμφατο ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

patriam : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. patria -ae, θηλ. α' = **η πατρίδα**

nos(met) : αιτιατ. πληθ. αρσ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

met: επιτατικό μόριο

ipsos : αιτιατ. πληθ. αρσ. της οριστικής αντων. ipse-ipsa-ipsum = ο ίδιος -α -ο

Ιδαιτεραμαθηματα.gr

Συγκεντρωτικοί πίνακες μαθήματος 46

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> natura, ae (Θ) patria, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> publicus, a, um bonus, a, um singuli, ae, a (διάνεμ.αριθμ.) carus, a, um	<u>Α' συζυγία</u> puto, putavi, putatum, putare laudo, laudavi, laudatum, laudare vituperō, vituperavi, vituperatum, vituperare
<u>β' κλίση</u> philosophus, i (A) mundus, i (A) deus, i (A) vir, viri (A)	<u>γ' κλίση</u> communis, is, e omnis, is, e	<u>Β' συζυγία</u> censeo, censui, censum, censere parco, parui, paritum, parere decet, decuit, —, decere (απρόσ.)
<u>γ' κλίση</u> sapiens, ntis (A) homo, inis (A+Θ) proditor, oris (A) desertor, oris (A) civitas, atis (Θ) urbs, is (Θ) pars, partis (Θ) utilitas, atis (Θ) lex, gis (Θ) salus, utis (Θ) numen, inis (O)	ANTONYMIES is, ea, id (δεικτ.οριστ.) qui, quae, quod (αναφ.) ille, illa, illud (δεικτ.) ipse, a, um (δεικτ. οριστ.) suus, a, um (κτητ. γ'πρ.) noster, stra, strum (κτητ. α'πρ.) ego (προσ. α'πρ.) aliquis, (aliqua-aliquae), aliquid (αόρ. ουσ.) unusquisque, unaquaeque, unumquidamque (αόρ. ουσ.) unus, una, unum (α'των. επιθ.)	<u>Γ' συζυγία</u> rego, rexi, rectum, regere cado, cecidi, casum, cadere consulo, consului, consultum, consulere antepono, anteposui, antepositum, antepondere consequor, consecutus sum, consequi (απρόσ.)
<u>ε' κλίση</u> res, ei (Θ)		<u>ΑΝΩΜΑΛΑ</u> fio, factus sum, fieri sum, fui, —, esse

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 46

1. **Philosophi mundum censent regi η limine deorum:** κύρια πρόταση. **Philosophi:** υποκ. στο **censent:** ρήμα της πρότασης, **mundum:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **regi:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **censent,** **deorum:** γεν. υποκ. στο **numine:** αφαιρ. ποιητ. αιτίου στο **regi.**
2. **eum esse putant quasi communem urdem et civitatem hominum et deorum:** κύρια πρόταση. **Philosophi:** ενν. υποκ. στο **putant:** ρήμα της πρότασης, **eum:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **putant,** **quasi urdem - civitatem:** κατηγ. στο **eum,** **communem** κατηγ. προσδ. στα **urdem - civitatem** ή επιθ. προσδ. στα **urdem - civitatem,** **hominum - deorum:** γεν. κτητ. στα **urdem - civitatem.**
3. **et unumquemque nostrum eius mundi esse partem :** κύρια ελλειπτική πρόταση, **philosophi:** ενν. υποκ. στο **putant:** ενν. ρήμα της πρότασης, **partem:** κατηγ. στο **unumquemque:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **putant,** **nostrum:** γεν. διαιρ. στο **unumquemque,** **eius:** επιθ. προσδ. στο **mundi:** γεν. διαιρ. στο **partem.**
4. **ex quo illud natura consequitur :** κύρια πρόταση, **illud:** υποκ. στο **consequitur:** ρήμα της πρότασης, **natura:** αφαιρ. οργ. τρόπου, **ex quo:** εμπρόθ. προσδ. προέλευσης ή εμπρόθ. προσδ. εξωτ. αναγκ. αιτίου.
5. **ut communem utilitatem nostrae anteponamus:** δευτερ. συμπερασματική ο πρόταση, ουσιαστική ως επεξήγηση στο **illud.** Εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο **ut** (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερ. συμπερασματικές προτάσεις, γιατί το συμπέρασμα θεωρείται υποκειμενικό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**anteponamus**), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**consequitur:** ενεστώτας) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων). Η πρόταση εκφράζει αποτέλεσμα - συμπέρασμα, **nos:** ενν. υποκ. στο **anteponamus:** ρήμα της πρότασης, **utilitatem - nostrae:** άμ. - έμμ. αντικ. στο **anteponamus,** **communem:** επιθ. προσδ. στο **utilitatem.**
6. **Ut enim leges omnium salutem singulorum saluti anteponunt:** δευτ. απλή παραβολική πρόταση. Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο **ut** και εκφέρεται με οριστική (**anteponunt:** ενεστώτας), γιατί η αναφορά δύο πράξεις ή καταστάσεις που είναι ή θεωρούνται αντικειμενική πραγματικότητα. Στην κύρια πρόταση υπάρχει το **sic.** **leges:** υποκ. στο **anteponunt:** ρήμα της πρότασης, **salutem - saluti:** άμ. - έμμ. αντικ. στο **anteponunt,** **omnium:** γεν. υποκ. στο **salutem,** **singulorum:** γεν. υποκ. στο **saluti.**
7. **sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae:** κύρια πρόταση, **bonus - sapiens:** επιθ. στο **vir,** **parens:** επιθ. μτχ. - συνημμ., επιθ. προσδ. στο **vir:** υποκ. στο **consulit:** ρήμα της πρότασης, **legibus:** αντικ. στο **parens,** **omnium:** γεν. κτητ. ή γεν. υποκ. στο **utilitati:** δοτ. προσ. χαριστ. στο **consulit,** **plus:** επιρρ. προσδ. ποσού,

quam unius alicuius aut suae: β' όρος σύγκρισης στο **plus unius alicuius aut suae:** γεν. κτητ. ή γεν. υποκ. στο *utilitati*, **sic:** επιρρ.πρ. οσδ. τρόπου.

8. **Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem:** κύρια πρόταση, **proditor:** υποκ. στο **vituperandus est:** ρήμα της πρότασης - προσωπική σύνταξη, **vituperandus:** κατηγ. στο *proditor*, **patriae:** γεν. αντικ. στο *proditor*, **magis:** επιρρ. προσδ. ποσού, **quam proditor:** β' όρος σύγκρισης στο *magis*, **communis:** επιθ. προσδ. στο **utilitatis:** γεν. αντικ. στο *proditor*, **aut desertor:** β' όρος σύγκρισης, **communis:** επιθ. προσδ. στο **salutis:** γεν. αντικ. στο *desertor*, **propter utilitatem - salutem:** επρόθ. προσδ. εξωτερ. αναγκ. αιτίου, **suam:** επιθ. προσδ. στα *utilitatem - salutem*.
9. **Ex quo fit:** κύρια πρόταση. Η πρόταση 10 είναι υποκ. στο **fit:** απρόσωπο ρήμα της πρότασης, **ex quo:** εμπρόθ. προσδ. προέλευσης ή εμπρόθ. προσδ. εξωτερ. αναγκαστ. αιτίου.
10. **ut laudandus is sit:** δευτερ. συμπερασματική πρόταση, ουσιαστική ως υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα *fit*. Εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο *ut* (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερ. συμπερασματικές προτάσεις, γιατί το αποτέλεσμα στα Λατινικά είναι υποκειμενικό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (*sit*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*fit:* ενεστώτας) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων). **is:** υποκ. στο *laudandus sit:* ρήμα της πρότασης, **laudandus:** κατηγ. στο *is*.
11. **qui pro re publica cadat:** δευτερ. αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο *is*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *qui* και εκφέρεται με υποτακτική λόγω έλξης από την προηγούμενη υποτακτική *sit*. Είναι υποτακτική ενεστώτα (*cadat*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*fit:* ενεστώτας) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν, **qui:** υποκ. στο **cadat:** ρήμα της πρότασης, **pro re publica:** εμπρόθ. προσδ. υπεράσπισης.
12. **quod decet cariorem nobis esse patriam quam nosmet ipsos:** δευτερ. αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με οριστική (*decet:* ενεστώτας), για να δηλώσει αντικειμενική αιτιολογία, **esse:** τελ. απρμφ. υποκ. στο **decet:** απρόσωπο ρήμα της πρότασης, **cariorem:** κατηγ. στο **patriam:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse**, **nobis:** δοτ. αντικ. στο *cariorem*, **quam nosmet:** β' όρος σύγκρισης στο *cariorem*, **nosmet:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse**, **ipsos:** επιθ. κατηγ. προσδ. στο *nosmet*.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι του κειμένου.
2. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
3. **censent, putant, fit, cadat**: να κλιθούν οι προστακτικές όλων των χρόνων.
4. Να σχηματιστούν τα απαρέμφατα, οι μετοχές, τα γερούνδια και τα γερουνδιακά των ρημάτων α' συζυγίας.
5. Να σχηματιστούν τα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων του κειμένου.
6. **deorum, unum, partem, saluti, omnium**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες στα τρία γένη).
7. **communem urbem, vir bonus**: να κλιθούν οι συνέκφορες στους δύο αριθμούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Στις προτάσεις που ακολουθούν να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:
 - **Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis...**
 - **...ut laudandus is sit...**
2. Στις περιόδους που ακολουθούν να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ:
 - **Philosophi mundum censent regi numine deorum**
 - **eum esse putant quasi communem urbem et civitatem hominum et deorum, et unum quemque nostrum eius mundi esse partem**
3. Να δικαιολογηθεί η εκφορά των δευτερευουσών προτάσεων του κειμένου με βάση την ακολουθία των χρόνων.
4. Να εκφραστούν οι β' όροι σύγκρισης του κειμένου με διαφορετικό τρόπο.

ΜΑΘΗΜΑ XLVII (47)**Ο ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΦΙΛΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΗΣ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΑΣ**

Iulia, Augusti filia, mature habere coeperat eanos, **quos legere secreta solebat**. Hac re audita Augustus voluit filiam deterrere **quominus id faceret**. Eo consilio ali quando repente intervenit oppressitque ornatrices. **Etsi super vestem earum deprehendit canos**, tamen Augustus dissimulavit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, **donec induxit mentionem aetatis**. Tum interrogavit filiam, **utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva**. **Cum ilia respondisset** «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obicit: «Non dubito **quin calva esse nolis**. Quid ergo non times **ne istae te calvam faciant?** »

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η Ιουλία, η κόρη του Αυγούστου, είχε αρχίσει να έχει πρόωρα άσπρες τρίχες, τις οποίες συνήθιζε να βγάζει κρυφά. Όταν άκουσε αυτό το πράγμα ο Αύγουστος, θέλησε να αποθαρρύνει την κόρη του να κάνει αυτό. Με αυτό το σχέδιο εμφανίστηκε κάποτε ξαφνικά και έπιασε επ' αυτοφώρω τις κομμώτριες. Αν και ανακάλυψε άσπρες τρίχες πάνω στο φόρεμα τους, όμως ο Αύγουστος προσποιήθηκε ότι δεν τις είδε και με άλλες κουβέντες παρέτεινε το χρόνο ώσπου έφερε τη συζήτηση στην ηλικία. Τότε ρώτησε την κόρη του, αν μετά από μερικά χρόνια θα προτιμούσε να είναι ασπρομάλλα ή φαλακρή. Όταν εκείνη απάντησε: «Εγώ, πατέρα, προτιμώ να είμαι ασπρομάλλα», ο πατέρας πρόβαλε σ' εκείνη ψεύτικο επιχείρημα: «Δεν αμφιβάλλω ότι δεν θέλεις να είσαι φαλακρή. Γιατί λοιπόν δεν φοβάσαι μήπως αυτές εδώ σε κάνουν φαλακρή;»

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Iulia : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. * Iulia -ae, θηλ.α' = **η Ιουλία**

Augusti : γεν. ενικ. του ουσιαστ.* Augustus -i, αρσ.β' = **ο Αύγουστος**

filia : ονομ. ενικ. του ουσιαστ.* filia -ae, θηλ.α' = **η κόρη** (δοτ., αφαιρ. πληθ. και abus)

mature : επίρρημα = **πρόωρα**

habere : απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρ. habeo-habui-habitu-m-habere. 2 = **έχω**

coeperat: γ' ενικό οριστικής υπερσ. του ελλειπτικού ρήματος* coepi — -coepisse = **άρχισα**

canos : αιτιατ. πληθ.του ουσιαστ. *cani -orum, αρσ.β' = **οι άσπρες τρίχες** (μόνο πληθ./ ενώ canus -a -um = λευκός, ασπρομόλλης)

quos : αιτιατ. πληθ. αρσ. της αναφ. αντωνυμίας qui-quis-quod = **ο οποίος -α -ο**

legere : απαρέμφατο ενεργητικού ενεστώτα του ρ. lego-legi-lectum-ere. 3 = **βγάζω, κόβω**

secrete : επίρρημα = **κρυφά**

solebat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. του ρ. *soleo-solitus sum -(solitum)-solere .2 (ημιαποθετικό) = **συνηθίζω.**

Hac : αφαιρ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμίας hic-haec-hoc = **αυτός -ή -ο**

re : αφαιρ. ενικ.του ουσιαστ. res,rei, θηλ. ε' = **το πράγμα**

audita : αφαιρ. ενικ. θηλ. της μετχ. παθητ. παρακ. του ρ. audio-audivi-auditumire. 4 = **ακούω**

Augustus : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Augustus -i, αρσ.β' = **ο Αύγουστος**

voluit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. του ρ. *volo-volui-velle = **θέλω**

filiam : αιτιατ. ενικ του ουσιαστ. * filia -ae, θηλ.α' = **κόρη** (δοτ., αφαιρ. πληθ. και abus)

detertere : απαρέμφ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. deterreo-deterrui-deterritum-detertere.2 = **αποθαρρύνω**

quominus : σύνδεσμος = **να**

id : αιτιατ. ενικ. ουδ.της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

faceret: γ' ενικ. υποτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. facio-feci-factum-facere. 3* = **κάνω**

Eo : αφαιρ. ενικ. ουδ. της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

consilio : αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. consilium -ii(i), ουδ.β' = **το σχέδιο**

aliquando : επίρρημα = **κάποτε**

repente : επίρρημα = **ξαφνικά**

intervenit: γ'ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. intervenio-interveni-interventum – intervenire.4 = **εμφανίζομαι (απρόοπτα)**

oppressit: γ' ενικό οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. opprimo-oppresit oppressum-oppresere. 3 = **πιάνω επ'αυτοφώρω**

que: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

ornatrices : αιτιατ. πληθ.του ουσιαστ. ornatix -icis, θηλ.γ' = **η κομμώτρια**

Etsi: εναντιωματικός σύνδεσμος = **αν και**

super: πρόθεση με αιτιατική = **πάνω σε**

vestem: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ.* vestis -is, θηλ.γ' = **το φόρεμα**

earum: γεν. πληθ. θηλ. της οριστικής αντωνυμίας is-ca-id = **αυτός -ή -ό**

deprehendit : γ' ενικό οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. deprehendo-deprehendi-deprehensum-deprehendere. 3 = **πιάνω, ανακαλύπτω**

canos: αιτιατ. πληθ.του ουσιαστ.* cani -orum, αρσ.β' = **οι άσπρες τρίχες** (μόνο πληθ., ενώ canus -a -um = λευκός, ασπρομάλλης)

tamen : αντιθετικός σύνδεσμος = **όμως**

Augustus : ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Augustus -i, αρσ.β' = **ο Αύγουστος**

dissimulavit: γ' ενικ. οριστ. πρκ. Ε.Φ. του ρ. dissimulo-dissimulavi-dissimulatum-dissimulare.1 = **προσποιούμαι ότι δεν**

eos : αιτιατ.πληθ.αρσ. της οριστικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

videsse : απαρέμφατο πρκ. Ε.Φ. του ρ. video-vidi-visum-videre. 2 = **βλέπω**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

allis αφαιρ. πληθ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου alius-alia-aliud = **άλλος -η -ο**

sermonibus : αφαιρ. πληθ.του ουσιαστ. sermo -onis, αρσ.γ' = **ο λόγος, η κουβέντα**

tempus : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. tempus -oris, ουδ. γ' = **ο χρόνος**

extrahit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. extrahō-extrahi-extractum-extrahere.3 = **παρατείνω**

donec : χρονικός σύνδεσμος = **ώσπου**

induxit : γ' ενικό οριστ. παρακειμ. Ε.Φ. του ρ. *indueo-induxi-inductum-indue- 3 = **εισάγω, φέρνω για συζήτηση**

mentionem : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. mentio -onis, θηλ.γ' = **η μνεία**

aetatis : γενική ενικ. του ουσιαστ. aetas -atis, θηλ.γ' = **η ηλικία** (γεν. πληθ. -um & ium)

Tum : επίρρημα = **τότε**

interrogavit: γ' ενικ.οριστ. παρακειμ. Ε.Φ. του ρ. interrogo-interrogavi-interrogatum-interrogare. 1 = **ρωτώ**

filiam : αιτιατ. ενικ του ουσιαστ. *filia -ae, θηλ.α' = **η κόρη** (δοτ., αφαιρ. πληθ. και abus)

utrum... (an...): εισάγει διμελή πλάγια ερώτηση = **αν... (ή...)**

post: πρόθεση με αιτιατική = **μετά**

aliquot: άκλιτη αόριστη επιθετική αντωνυμία = **μερικοί**

annus : αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ. annus -i, αρσ.β' = **ο χρόνος**

cana : ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. canus -a -um = **λευκός, ασπρομάλλης**

esse : απαρέμφ. ενεστώτα του ρ. sum-īai-esse = **είμαι, υπάρχω**

mallet: γ' ενικ. υποτ. παρατασ. του ρ.* malo-malui-malle = **προτιμώ**

(utrum)...an... : εισάγει διμελή πλάγια ερώτηση = **(αν)...ή...**

calva : ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. calvus -a -um = **φαλακρός**

Cum : χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός - διηγηματικός = **όταν, αφού**

illa : ονομ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμίας ille-illa- illud = **εκείνος -η -ο**

respondisset : γ' ενικ. υποτ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. respondeo-respon-di-responsum-respondere.2 = **απαντώ**

ego : ονομ.ενικ.θηλ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

pater : κλητ. ενικ. του ουσιαστ. *pater, patris , αρσ. γ' = **ο πατέρας** (ετερόσημο: στον πληθ. = Συγκλητικοί)

cana : ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. canus -a -um = **λευκός, ασπρομάλλης**

esse : απαρέμφ. ενεστώτα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

malo : α' ενικ.οριστ.ενεστ. του ρ.* malo-malui-malle = **προτιμώ**

mendacium : αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. mendacium -i(i), ουδ.β' = **το ψέμα**

illi: δοτ. ενικ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμίας ille-illa- illud = **εκείνος -η -ο**

pater : κλητ. ενικ. του ουσιαστ. *pater,patris , αρσ.γ' = **ο πατέρας** (ετερόσημο: στον πληθ. = Συγκλητικοί)

obiecit: γ' ενικό οριστ. παρακειμ. Ε.Φ. του ρ. obicio-obiecti-obiectum-obicere.3 = **προβάλλω αντίρρηση, αντίθετο, ψεύτικο επιχείρημα**

Non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

dubito : α' ενικό οριστ. ενεστ. του ρ. dubito-dubitavi-dubitatum, dubitare.1 = **αμφιβάλλω**

quin : = **ότι δεν**

calva : ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. calvus -a -um = **φαλακρός**

esse : απαρέμφ. ενεστο'ττα του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

nolis : β' ενικ. υποτ. ενεστ. του ρ.* nolo-nolui-nolle = **δεν θέλω**

Quid : αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. ερωτηματικής αντωνυμίας quis-quis-quis = **ποιος -α -ο**

ergo : συμπερασματικός σύνδεσμος = **επομένως, λοιπόν**

non : αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

times : β' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. timeo-timui — timere. 2 = **φοβάμαι**

ne : ενδοιαστικός σύνδεσμος = **μήπως**

istae: ονομ. πληθ. θηλ. της δεικτικής αντωνυμίας iste-ista-istud = **αυτός-ή -ο εδώ**

te: αιτιατ. ενικ. θηλ. της προσωπικής αντων. β'προσώπου tu = **εσύ**

calvan: αιτιατ.ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. calvus -a -um = **φαλακρός**

faciant: γ' πληθ. υποτ. ενεστ. του ρ. facio-feci-factum-facere.3* = **κάνω**

Συγκεντρωτικοί πίνακες μαθήματος 47

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> Iulia, ae (Θ) filia, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> canus a, um calvus, a, um	<u>Α' συζυγία</u> dubito, dubitavi, dubitalum, dubitare dissimulo, dissimulavi, dissimulatum dissimulare interrogo, inlerrogavi, interrogatum. interrogare
<u>β' κλίση</u> Augustus, i (A) annus, i (A) cani, orum (A) consilium, ii/i (O) mendacium, ii/i (O)	ANTONYMIES	<u>Β' συζυγία</u> habeo, habui, habitum, habere deterreo, deterrui, deterrilum, deterrere video, vidi, visum, videre timeo, timui, —, timere respondeo, respondi, responsum, respondere soleo, solitus sum, solere (ημιαποθ)
<u>γ' κλίση</u> pater, tris (A) sermo, onis (A) ornatric, icis v (Θ) estis, is (Θ) mentio, onis (Θ) aetas, atis (Θ) tempus, oris (O)	aliquot (αόρ.άκλ.) qui, quae, quod (αναφ.) hic, haec, hoc (δεικτ.) is, ea, id (δεικτ. οριστ.) ille, ilia, illud (δεικτ.) ego (προσ. α' πρ.) tu (προσ. β' πρ.) quis, quis, quid (ερωτ.) iste, ista, istud (δεικτ.)	<u>Γ' συζυγία</u> lego, legi, ledum, legere opprimo, oppressi, oppressum, opprimere extraho, extraxi, extractum, extrahere induco, induxi, inductum, inducere deprehendo, deprehendi, deprehensum, deprehendere obicio, obicci, obiectum, obicere (15) facio, feci, factum, facere (15)
<u>ε' κλίση</u> res, ei (Θ)	alius, a, ud (αντων.επίθ.) uter, ultra, utrum (αντων.επίθ.)	<u>Δ' συζυγία</u> audio, audivi, auditum, audire intervenio, interveni, interventum, intervenire ANΩΜΑΛΑ nolo, nolui, nolle malo, malui, malle volo, volui, velle s um, fui, — -, esse coepi, —, coepisse (ελλειπτικό)

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 47

1. **Iulia, Augusti filia, mature coeperat canos:** κύρια πρόταση. **Augusti:** γεν. κτητ. στο **filia:** παράθ. στο **Iulia:** υποκ. στο **coeperat:** ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **habere:** τελ. απρμφ. αντικ. στο **coeperat.** **canos:** αντικ. στο **habere,** **mature:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
2. **quos legere secreta solebat:** δευτερ. αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο **canos.** Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quos** και εκφέρεται με οριστική (**solebat:** πρτ.) για να δηλώσει κάτι το πραγματικό. **Iulia:** ενν.υποκ. στο **solebat:** ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **legere:** τελ. απρμφ. αντικ. στο **solebat,** **quos:** αντικ. στο **legere,** **secreta:** επιρρ. προσδ. τρόπου.
3. **Hac re audita Augustus voluit filiam detertere:** κύρια πρόταση. **Augustus:** υποκ. στο **voluit:** ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **detertere:** τελ. απρμφ. αντικ. στο **voluit,** **filiam:** άμ. αντικ. στο **detertere,** **Hac:** επιθ. προσδ. στο **re:** υποκ. στο **audita:** ιδιάζουσα ή νόθος αφαιρ. απόλ. χρον. μτχ.
4. **quominus id faceret:** δευτερ. πρόταση του **quominus** ως έμμ. αντικ. στο **detertere.** Εισάγεται με τον σύνδεσμο **quominus** και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί εκφράζει την πρόθεση του υποκειμένου της κύριας πρότασης. Είναι υποτακτική παρατατικού **faceret,** γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (άμεσα από το **detertere,** το οποίο όμως εξαρτάται από το **voluit:** πρκ.) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **filiam:** ενν. υποκ. στο **faceret:** ρήμα της πρότασης, **id:** αντικ. στο **faceret.**
5. **Eo consilio aliquando repente intervenit:** κύρια πρόταση. **Augustus:** ενν. υποκ. στο **intervenit:** ρήμα της πρότασης, **eo:** επιθ. προσδ. στο **consilio:** αφαιρ. οργ. τρόπον, **aliquando:** επιρρ. προσδ. χρόνου, **repente:** επιρρ. προσδ.τρόπου.
6. **oppressitque ornatrices:** κύρια πρόταση. **Augustus:** ενν. υποκ. στο **oppressit:** ρήμα της πρότασης, **ornatrices:** αντικ. στο **oppressit.**
7. **Etsi super vestem earum deprehendit canos:** δευτερ. εναντιωματική πρόταση. Εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο **etsi** και εκφέρεται με οριστική, γιατί ο **etsi** συντάσσεται πάντα με οριστική. Είναι οριστική παρακειμένου (**deprehendit**) και δηλώνει μια πραγματική κατάσταση παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας. Στην κύρια πρόταση υπάρχει το **tamen.** **Augustus:** ενν. υποκ. στο **deprehendit:** ρήμα της πρότασης, **canos:** αντικ. στο **deprehendit,** **super vestem:** εμπρόθ. προσδ. τόπου, **earum:** γεν. κτητ. στο **vestem.**
8. **tamen Augustus dissimulavit eos vidisse:** κύρια πρόταση. **Augustus:** υποκ. στο **dissimulavit:** ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **vidisse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **dissimulavit,** **eos:** αντικ. στο **vidisse.**

9. **et allis sermonibus tempus extraxit**: κύρια πρόταση. **Augustus**: ενν. υποκ. στο **extraxit**: ρήμα της πρότασης, **tempus**: αντικ. στο **extraxit**, **allis**: επιθ. προσδ. στο **sermonibus**: αφαιρ. οργαν. τρόπου.
10. **donee induxit mentionem aetatis**: δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με το χρονικό σύνδεσμο **donee** και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει μόνο το χρόνο. Είναι οριστικής παρακειμένου (**induxit**) και δηλώνει το υστερόχρονο σε σχέση με το περιεχόμενο των δυο κύριων προτάσεων. **Augustus**: ενν. υποκ. στο **induxit**: ρήμα της πρότασης, **aetatis**: γεν. αντικ. στο **mentionem**: αντικ. στο **induxit**.
11. **Tum interrogavit filiam**: κύρια πρόταση. **Augustus**: ενν. υποκ. στο **interrogavit**: ρήμα της πρότασης, **filiam**: άμ. αντικ. στο **interrogavit**. **Tum**: επιρρ. προσδ. χρόνου.
12. **utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva**: δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικής άγνοιας - διμελής, ως έμμεσο αντικείμενο στο **interrogavit**. Εισάγεται με το **utrum...an** και εκφέρεται με υποτακτική όπως όλες οι δευτ. πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της κύριας. Είναι υποτακτική παρατατικού (**mallet**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**Interrogavit**: πρκ.) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν, **filia**: ενν. υποκ. στο **mallet**: ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) στο **esse**: τελ. απρμφ. αντικ. στο **mallet**, **cana - calva**: κατηγ. στο **filia**, **post annos**: εμπρόθ. προσδ. χρόνου, **aliquot**: επιθ. προσδ. στο **annos**.
13. **Cum ilia respondisset**: δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με το ιστορικό - διηγηματικό **cum** και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας - αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (**respondisset**) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**obiecit**: πρκ.) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν, **ilia**: υποκ. στο **respondisset**: ρήμα της πρότασης.
14. **"Ego, pater, cana esse malo"**: κύρια πρόταση. **Ego**: υποκ. στο **malo**: ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **esse**: τελ. απρμφ. αντικ. στο **malo**, **cana**: κατηγ. στο **ego**, **pater**: κλητ. προσφώνηση.
15. **mendacium illi pater obiecit**: κύρια πρόταση, **pater**: υποκ. στο **obiecit**: ρήμα της πρότασης, **mendacium - illi**: άμ - έμμ. αντικ. στο **obiecit**.
16. **Non dubito**: κύρια πρόταση, **ego**: ενν. υποκ. στο **non dubito**: ρήμα της πρότασης.
17. **quid calva esse nolis**: δευτερ. πρόταση του **quid** ως αντικείμενο στο **non dubito**. Εισάγεται με το σύνδεσμο **quid** και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί δηλώνει την πρόθεση του υποκειμένου της κύριας. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**nolis**), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**non dubito**: ενεστώτας) και δηλώνει συγχρονισμό της κυρίας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **tu**: ενν. υποκ. στο **nolis**:

ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **esse**: τελ. απρμφ. αντικ. στο **nolis**, **calva**: κατηγ. στο **tu**.

18. **Quid ergo non times ?**: κύρια πρόταση. Ευθεία ερώτηση μερικής άγνοιας, **ta**: ενν. υποκ. στο **non times**: ρήμα της πρότασης, **quid**: αιτιατ. της αιτίας.

19. **ne istae te calvam faciant**: δευτερ. ενδοιαστική πρόταση, ως αντικείμενο στο **times**. Εισάγεται με τον ενδοιαστικό σύνδεσμο **ne** (φόβος μήπως γίνει κάτι) και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί το περιεχόμενο της είναι ενδεχόμενο ή πιθανό. Είναι υποτακτική ενεστώτα (**faciant**) γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (**times**: ενεστώτας) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων), **istae**: υποκ. στο **faciant**: ρήμα της πρότασης, **calvam**: κατηγ. στο **te**: αντικ. στο **faciant**.

Ιδιαιτερομαθηματα.gr

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά οι ρηματικοί τύποι της β' και δ' συζυγίας.
2. **voluit, mallet, nolis**: να αντικατασταθούν χρονικά στο γ' ενικό και γ' πληθυντικό οριστικής και υποτακτικής.
3. **faceret, induxit, obiecit, nolis**: να κλιθούν οι προστακτικές όλων των χρόνων και στις δύο φωνές.
4. α) **oppressit, obiecit**: να αντικατασταθούν χρονικά στο β' και γ' ενικό οριστικής και υποτακτικής (στις δύο φωνές).
β) **audita**: να σχηματιστούν οι μετοχές της Ε.Φ. και να κλιθούν στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
5. **filia, re, vestem, aliis, utrum, pater, calva**: να κλιθούν στους δύο αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες στα τρία γένη).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Στην περίοδο που ακολουθεί να μετατραπεί ο πλάγιος σε ευθύ:
 - **Tum interrogavit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva**
2. Οι περίοδοι που ακολουθούν να εξαρτηθούν από **Marius scribit** και **Marius scribebat**:
 - **Eo consilio aliquando repente intervenit oppressitque ornatrices.**
 - **Etsi super vestem earum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulavit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentionem aetatis.**
3. Η πρόταση που ακολουθεί να μεταφερθεί στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση **illa respondit**:
 - **ego, pater, cana esse malo**
4. **post a liquot annos**: να εκφραστεί ο χρονικός προσδιορισμός με άλλο τρόπο.
5. Να δικαιολογηθεί η έγκλιση των ονοματικών δευτερευουσών προτάσεων με βάση την ακολουθία των χρόνων.

ΜΑΘΗΜΑ XLVIII (48)**ΤΟ ΕΛΑΦΙ ΤΟΥ ΣΕΡΤΩΡΙΟΥ**

Cerva alba eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat. Sertorius omnibus persuasit cervam instinctam numine Dianae, conloqui secum et docere, **quae utilia factu essent. Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset**, a cervam sese monitum esse praedicabat. Ea cervam quodam die fugit et perisse credita est. **Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse**, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit **ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset**. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, **quae perisset**, ad se reverti. **Cum cervam, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset**, admiratio magna orta est.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ένα άσπρο ελάφι εξαιρετικής ομορφιάς είχε δοθεί ως δώρο στο Σερτώριο από κάποιο Λουζιτανό. Ο Σερτώριος έπεισε τους πάντες ότι το ελάφι, επειδή κατευθυνόταν από τη βούληση της Άρτεμις, μίλησε μαζί του και του υποδείκνυε ποια ήταν χρήσιμα να κάνει. Αν του φαινόταν κάπως σκληρό κάτι το οποίο έπρεπε να διαταχθεί στους στρατιώτες, διασήρυνε ότι το συμβουλευτήκε από το ελάφι. Το ελάφι αυτό έφυγε κάποια μέρα και πιστευτήκε ότι είχε πεθάνει. Όταν κάποιος ανήγγειλε στο Σερτώριο ότι το ελάφι είχε βρεθεί, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει· επιπλέον τον καθοδήγησε να το αφήσει ξαφνικά ελεύθερο την επόμενη μέρα σε αυτό το μέρος, στο οποίο θα βρισκόταν ο ίδιος με τους φίλους του. Την επόμενη μέρα ο Σερτώριος, αφού δέχτηκε τους φίλους του στην κρεβατοκάμαρα του, τους είπε πως είχε δει στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε πεθάνει, επέστρεψε σε αυτόν. Όταν το ελάφι, αφού αφέθηκε ελεύθερο από το δούλο, εισέβαλε στην κρεβατοκάμαρα του Σερτωρίου, γεννήθηκε (προκλήθηκε) μεγάλος θαυμασμός.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Cerva: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. cerva -ae, θηλ. α' = **το ελάφι**

ilba: ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. albus -a -um = **λευκός**

eximiae: γεν. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. eximius -a -um = **εξαιρετικός**

pulchritudinis: γεν. ενικ. του ουσιαστ. pulchritudo -inis, θηλ. γ' = **η ομορφιά**

Sertorio: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *Sertorius -ii(i), αρσ. β' = **ο Σερτώριος**

Lusitano: αφαιρετ. ενικ. του ουσιαστ. Lusitanus -i, αρσ. β' = **ο Λουσιτανός**

quodam: αφαιρ. ενικ. αρσ. της επιθ. αόρ. αντ. quidam-quaedam-quoddam = **κάποιος -α -ο**

dono: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. donum -i, ουδ. β' = **το δώρο**

data erat: γ' ενικ. οριστ. υπερσ. Π.Φ. του ρ. do-dedi-datum-dare. 1 = **δίνω**

Sertorius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Sertorius -ii(i), αρσ. β' = **ο Σερτώριος**

omnibus: δοτ. πληθ. αρσ. του επιθέτου γ' κλ. omnis -is -c = **όλος**

persuasit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. persuadeo-persuasi-persuasum-persuadere. 2 = **πείθω**

cervam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. cerva -ae, θηλ. α' = **το ελάφι**

instinctam: αιτιατ. ενικ. θηλ. της μελ. παθητ. παρακ. του ρ. instingo-instinxi-institutum-instingere. β = **παρορμώ, κατευθύνω**

lumine: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. numen -inis, ουδ. γ' = **η βούληση**

Dianae: γεν. ενικ. του ουσιαστ. *Diana -ae, θηλ. α' = **η Άρτεμη**

conloqui: απαρέμφ. ενεστ. του ρ. *conloquor-conlocutus sum-(conlocutum)-conloqui. 3 (αποθετικό) = **συζητώ, μιλάω**

secum: cum + se (προσωπ. αντωνυμία, γ' πρόσ.) = πρόθεση με αφαιρετική = **μαζί**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

docere: απαρέμφ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. doceo-docui-doctum-docere. 2 = **αποδεικνύω**

quae: ονομ. πληθ. ουδετ. της ουσιαστικής ερωτημ. αντων. quis-quis-quid = **κάποιος -α -ο**

utilia: ονομ. πληθ. ουδετ. του επιθέτου γ' κλ. utilis -is -e = **χρήσιμος**

factu: αφαιρ. σουπίνου του ρ. facio-feci-factum-facere. 3* = **κάνω**

essent: γ' πληθ. υποτ. παρατ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

Si: υποθετικός σύνδεσμος = **εάν**

quid: αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστικής αόρ. αντων. quis-qua(e)quid = **κάποιος -α -ο**

durius: αιτιατ. ενικ. ουδετ. συγκριτικού βαθμού του επιθ. β' κλ. durus -a -um = **σκληρός**

ei: δοτ. ενικ. αρσ. της δεικτικής αντωνυμίας is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

videbatur: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Π.Φ. του ρ. video-vidi-visum-videre. 2 = **βλέπω** (εδώ απρόσ.)

quod: αιτιατ. ενικ. ουδετ. της αναφορικής αντων. qui-qua(e)-quod = **ο οποίος**

imperandum esset: γ' ενικ. υποτ. παρατ. της Παθ. Περιφρ. Συζ. του ρ. impero-imperavi-imperatum-imperare. 1 = **διατάζω**

militibus: δοτ. πληθ. του ουσιαστ. miles -idis, αρσ. γ' = **ο στρατιώτης**

sese: αιτιατ. ενικ. αρσ. της προσωπ. αντων. γ' πρόσ. = **(αυτός) /ο αναδιπλασιασμός δίνει έμφαση**

monitum esse: απαρ. παρακ. Π.Φ του ρ. moneo-monui-monitum-monere. 1 = **συμβουλεύω, διατάσσω**

praedicabat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. praedico-praedicavi-praedicat -praedicare. 1 = **διακηρύσσω**

Ea: ονομ. ενικ. θηλ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

cerva: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. cerva -ae, θηλ. α' = **το ελάφι**

quodam: αφαιρ. ενικ. αρσ. της επιθ. αόρ. αντων. quidam-quaedam-quoddam = **κάποιος -α -ο**

die: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. dies-ei, αρσ. ε' = **η ημέρα**

fugit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. fugio-fugi-fugitum-fugere. 3* = **φεύγω**
δραπέττω

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

perisse: απαρέμφ. παρακ. Ε.Φ. του ρ.* pereo-peri(v)i-peritum-perire = **χάνομαι**

credita est: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Π.Φ. του ρ. credo-credidi-creditum-credere. 3 = **πιστεύω**

Cum : χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός - διηγηματικός = **όταν, αφού**

aliquis: ονομ. ενικ. αρσ. της ουσ. αόρ. αντων. aliquis-aliqua (aliquae)-aliquid = **κάποιος -α -ο**

Sertorio: δοτ. ενικ. του ουσιαστ. *Sertorius -ii(i), αρσ.β' = **ο Σερτώριος**

nuntiavisset: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. nuntio-nuntiavi-nuntiatum-nuntiare. 1 = **αναγγέλλω**

cervam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. cervina -ae, θηλ. α' = **το ελάφι**

inventam esse: απαρ. παρακ. Π.Φ. του ρ. invenio-inveni-inventum-invenire = **βρίσκω**

Sertorius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Sertorius -ii(i), αρσ.β' = **ο Σερτώριος**

eum: αιτιατ. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

iussit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. iubeo-iussi-iussum-iubere. 2 = **διατάζω**

tacere: απαρ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. taceo-tacui-tacitum-tacere. 2 = **σωπαίνω**

praeterea: επίρρημα = **επιπλέον**

praecipit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. praecipio-praeeperi-praeceptum-praecepere. 3* = **καθοδηγώ**

ut: βουλητικός σύνδεσμος = **να**

eam: αιτιατ. ενικ. θηλ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

postero: αφαιρ. ενικ. αρσ. του επιθέτου β' κλ. posterus -a -um = **επόμενος**

die: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. dies, diei, αρσ. ε' = **η μέρα**

repente: επίρρημα = **ξαφνικά**

in: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

quo: αιτιατ. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

ipse: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Iocus -i, αρσ.β' = **ο τόπος** (ετερογενές: loci -orum αρσ.β' = τα χωρία του βιβλίου / loca -orum, ουδ.β' = οι τόποι)

emitteret: γ' ενικ. υποτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. emitto-emisi-emissum-emittere. 3 = **αφήνω ελεύθερο**

in : πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

quo: αφαιρ. ενικ. αρσ. της αναφορικής αντων. qui-quaе-quod = **ο οποίος -α -ο**

ipse: ονομ. ενικ. αρο. της οριστικής αντων. ipse-ipsa-ipsum = **ο ίδιος-α-ο**

cum: πρόθεση με αφαιρετική = **με, μαζί**

amicis: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. amicus -i, αρσ. β' = **ο φίλος**

futurus esset: γ' ενικ. υποτ. παρατ. της Ενεργ. Περίφρ. Συζ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**

Postridie: επίρρημα = **την επόμενη μέρα**

euis: γεν. ενικ. αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

diei: γεν. ενικ. του ουσιαστ. dies, diei, αρσ. ε' = **η ημέρα**

Sertorius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Sertorius -ii(i), αρσ. β' = **ο Σερτώριος**

admissis: αφαιρ. πληθ. αρσ. της μετ. παθητ. παρακ. του ρ. admitto-admisi-admis- sum -admittere. 3 = **αφήνω κάποιον να περάσει, δέχομαι**

amicis: αφαιρ. πληθ. του ουσιαστ. amicus -i, αρσ. β' = **ο φίλος**

in : πρόθεση με αιτιατική = **σε**

cubiculum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. cubiculum -i, ουδ. β' = **η κρεβατοκάμαρα**

suum: αιτιατ. ενικ. ουδ. της κτητικής αντων, γ' προσ. suus -a -um = **δικός -ή -ό**

dixit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέγω**

eis: δοτ. πληθ. αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

visum esse: απαρέμφ. παρακ. Π.Φ. του ρ. video-vidi-visum-videre. 2 (εδώ απρόσωπο) = **βλέπω**

in : πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

somno: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. somnus -i, αρσ. β' = **ο ύπνος**

sibi: δοτ. ενικ. αρσ. της προσωπικής αντων. γ' προσώπου = **(αυτός)**

cervam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. cerva -ae, θηλ. α' = **το ελάφι**

quae: ονομ. ενικ. θηλ. της αναφορικής αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος -α -ο**

perisset: γ' ενικ. υποτ. υπερσ. Ε.Φ. του ρ. *pereo-peri(v)i -peritum-perire = **πεθαίνω**

ad: πρόθεση με αιτιατική = **σε**

se: αιτιατ. ενικ. της προσωπ. αντων. γ' προσώπου = **(αυτός)**

reverti: απαρέμφ. ενεστ. του ρ. *revertor-reverti και reversus sum- (reversum)- reverti. 3 (αποθετικό και ημιαποθετικό) = **επιστρέφω**

Cum : χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός - διηγηματικός = **όταν, αφού**

cerva: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. cerva -ae, θηλ. α' = **το ελάφι**

emissa: ονομ. ενικ. θηλ. της μτχ παθητ. παρακ. του ρ. emitto-emisi-emissum-emittere. 3 = **αφήνω ελεύθερο**

a(= ab): πρόθεση με αφαιρ. = **από**

servo: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. servus -i, αρσ. β' = **ο δούλος**

introrupisset: γ' ενικ.υποτ.υπερσ. Ε.Φ. του ρ. introrumpo-introrupi-introrupisi-introrumpere.3 = **εισβάλλω**

in : πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

cubiculum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. cubiculum -i, ουδ. β' = **η κρεβατοκάμαρα**

admiratio: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. admiratio -onis , θηλ. γ' = **ο θαυμασμός, η κατάπληξη**

magna: ονομ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. magnus -a -um = **μεγάλος**

orta est: γ' ενικ. οριστ. παρακ. του ρ. *orior ortus sum-(ortum)-oriri. 4 (αποθετικό) = **ανατέλλω, γεννιέμαι, εμφανίζομαι.**

Συγκεντρωτικοί πίνακες μαθήματος 48

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> cerva, ae (Θ) Diana, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> albus, a, um, eximius, a, um durus, a, um posterus, a, um magnus, a, um Lusitanus, a, um	<u>Α' συζυγία</u> do, dedi, datum, dare nuntio, nuntiavi, nuntiatum, nuntiare impero, imperavi, imperatum, imperare praedico, praedicavi, praedicatum, praedicare
<u>β' κλίση</u> Sectorius, ii/i (A) Lusitanus, i (A) locus, i (A) amicus, i (A) somnus, i (A) servus, i (A) donum, i (O) cubiculum, i (O)	<u>γ' κλίση</u> omnis, is, e utilis, is, e	<u>Β' συζυγία</u> docco, docui, doctum, docere video, vidi, visum, videre moneo, monui, monitum, monere iubeo, iussi, iussum, iubere taceo, tacui, taciturn, tacere persuadeo, persuasi, persuasum, persuadere
	ANTΩΝΥΜΙΕΣ	
<u>γ' κλίση</u> miles, itis (A) admiration, nis (Θ) pulchritude, inis (Θ) numen, inis (Θ)	se (προσ. γ'πρ.) is, ca, id (δεικτ. οριστ.) qui, quae, quod (αναφ.) ipse, a, um (δεικτ. οριστ.) suus, a, um (κτητ. γ'πρ.) quis, quis, quid (ερωτ.) quidam, quaedam, quoddam, (αόρ. επιθ.) quis, quae ή qua, quid (αόρ. ουσ.) aliquis, aliqua ή aliquas aliquid (αόρ. ουσ.)	<u>Γ' συζυγία</u> instinguo, instinxi, instinctum, instinguere credo, credidi, creditum, credere emitto, emisi, emissum, emittere admitto, admisi, admissum, admittere dico, dixi, dictum, dicere introrumpo, introrupi, introruptum, introrumpere facio, feci, factum, facere (15) fugio, fugi, fugitum, fugere (15) praecipio, praecipi, praecceptum, praecipere (15) revertor, reverti, reverti (ημιαποθ.) revertor, reversus sum, reverti (αποθ.) conloquor, conlocutus sum, conloqui (αποθ.)
<u>ε' κλίση</u> dies, ei (A)		<u>Δ' συζυγία</u> invemo, inveni, inventum, invenire orior, ortus sum, oriri (αποθ.) →μτχ. μέλλ. oriturus
		<u>ΑΝΩΜΑΛΑ</u> perco, peri(v)i, peritum, ire sum, fui, —, esse

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 48

1. **Cerva alba eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat** : κύρια πρόταση, **alba**: επιθ. προσδ. στο **cerva**: υποκ. στο **data erat**: ρήμα της πρότασης, **Sertorio**: αντικ. στο **data erat**, **a Lusitano**: εμπρόθ. προσδ. ποιητ. αιτίου, **quodam**: επιθ. προσδ. στο **dono**: δοτ. κατηγ. σκοπού στο **data erat**, **eximiae**: επιθ. προσδ. στο **pulchritudinis**: γεν. ιδιότητας στο **cerva**.
2. **Sertorius omnibus persuasit cervam, instinctam numine Dianae, conloqui secum et docere**: κύρια πρόταση. **Sertorius**: υποκ. στο **persuasit**: ρήμα της πρότασης, **omnibus - conloqui + docere**: έμμ. - άμ. + άμ. ειδ. απρμφ. αντικ. στο **persuasit**, **cervam**: υποκ. (ετεροπροσωπία) στα **conloqui - docere** και στο **instinctam**: αιτιολογ. μτχ. συνημμένη, **secum**: εμπρ προσδ. κοινωνίας στο **conloqui**, **Dianae**: γεν. υποκ. στο **numine**: αφαιρ. ποιητ. αιτίου.
3. **quae utilia factu essent**: δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας, ως αντικείμενο στο **docere**. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία **quae** και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική παρατατικού (**essent**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**docere** από από το **persuasit**: πρκ.) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **quae**: υποκ. στο **essent**: ρήμα της πρότασης, **factu**: αφαιρ. σουπίνου ως αφαιρ. αναφοράς στο **utilia**: κατηγ. στο **quae**.
4. **Si quid durius ei videbatur**: δευτερ. υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο **si** και εκφέρεται με οριστική παρατατικού, γιατί σχηματίζει υποθετικό λόγο με απόδοση την πρόταση 6 (α' είδος, ανοιχτή υπόθεση για το παρελθόν). Υποθ.: **si videbatur**. Απόδ.: **praedicabat**. **esse**: ενν. ειδ. απρμφ. υποκ. στο **videbatur**: απρόσωπο ρήμα της πρότασης. **ei**: δοτ. προσ. στο **videbatur**, **durius**: κατηγ. στο **quid**: υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **esse**.
5. **quod imperandum militibus esset**: δευτερ. αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο **quid**. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία **quod** και εκφέρεται με ουνητική υποτακτική. Είναι υποτακτική παρατατικού (**esset**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**praedicabat**: πρτ.) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν, **quod**: υποκ. στο **imperandum esset**: ρήμα της πρότασης, **militibus**: αντικ. στο **imperandum esset**.
6. **a cerva sese monitum esse praedicabat**: κύρια πρόταση. **Sertotius**: ενν. υποκ. στο **praedicabat**: ρήμα της πρότασης, **sese**: υποκ. (ταυτοπροσωπία - λάτινισμός - άμεση αυτοπάθεια) στο **monitum esse**: ειδ. απρμφ. αντικ. στο **praedicabat**, **a cerva**: εμπρόθ. προσδ. ποιητ. αιτίου στο **monitum esse**.

7. **Ea cerva quodam die fugit:** κύρια πρόταση. **Ea:** επιθ. προσδ. στο **cerva:** υποκ. στο **fugit:** ρήμα της πρότασης, **quodam:** επιθ. προσδ. στο **die:** αφαιρ. χρόνου.
8. **et perisse credita est:** κύρια πρόταση, **cerva** : ενν. υποκ. στο **credita est:** ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία - άρση λατινισμού) **perisse:** ειδ. απρμφ. αντικ. στο **credita est.**
9. **Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό - διηγηματικό σύνδεσμο **cum** και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας - αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και στην κύρια. Είναι υποτακτική υπερουτέλικου (**nuntiavisset**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**iussit:** πρκ.) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν, **aliquis:** υποκ. στο **nuntiavis-set:** ρήμα της πρότασης, **Sertorio - inventam esse:** έμμ. - άμ. ειδ. απρμφ. αντικ. στο **nuntiavisset**, **cervam:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **inventam esse.**
10. **Sestorius eum iussit tacere:** κύρια πρόταση, **Sertorius:** υποκ. στο **iussit:** ρήμα της πρότασης, **eum - tacere:** άμ.- έμμ. τελ. απρμφ. αντικ. στο **iussit**, **eum:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **tacere.**
11. **praeterea praecepit:** κύρια πρόταση, **Sertorius:** ενν. υποκ. στο **praecepit:** ρήμα της πρότασης, **praeterea:** επιρρ. προσδ. προσθήκης.
12. **ut eam postero die repente in eum locum emitteret:** δευτερ. βουλητική πρόταση ως αντικείμενο στο **praecepit.** Εισάγεται με το βουλητικό σύνδεσμο **ut** (καταφατική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερ. βουλητικές προτάσεις, γιατί το περιεχόμενο τους είναι απλώς επιθυμητό. Είναι υποτακτική παρατατικού (**emitteret**). γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**praecepit:** πρκ.) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιαμορφία στην ακολουθία των χρόνων), **is:** ενν. υποκ. στο **emitteret:** ρήμα της πρότασης, **eam:** αντικ. στο **emitteret**, **postero:** επιθ. προσδ. στο **die** αφαιρ. χρόνου, **repente:** επιρρ. προσδ. τρόπου, **in locum:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο, **eum:** επιθ. προσδ. στο **locum.**
13. **in quo ipse cum amicis futurus esset:** δευτερ. αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στο **in locum.** Εισάγεται με το αναφορικό εμπρόθετο **in quo** και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί βρίσκεται σε πλάγιο λόγο. Είναι υποτακτική παρατατικού ενεργ. περιφραστ. συζυγίας (**futurus esset**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**praecepit:** πρκ.) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν, **ipse:** υποκ. στο **futurus esset:** ρήμα της πρότασης, **cum amicis:** εμπρόθ. προσδ. συνοδείας, **in quo:** εμπρόθ. προσδ. στάσης σε τόπο.
14. **Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in sommo sibi esse cervam ad se reverti :** κύρια πρόταση. **Sertorius:** υποκ. στο **dixit:** ρήμα της πρότασης, **eis - visum esse:** έμμ. - άμ. ειδ. απρμφ. αντικ. στο **dixit**, **cervam:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **reverti:** ειδ. απρμφ.,

υποκ. στο *visum esse* (απρόσωπο απρμφ.), **sibi**: δοτ. προσ. στο *visum esse*, **in sommo**: εμπρόθ. προσδ. εντοπισμού σε κατάσταση, **ad se**: εμπρόθ. προσδ. κατευθ. σε πρόσωπο, **amicis**: υποκ. στο **admissis**: ιδιάζουσα ή νόθος αφαιρ. απόλ. χρον. μτχ., **in cubiculum**: εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο, **suum**: επιθ. προσδ. στο *cubiculum*, **eius**: επιθ. προσδ. στο **diei**: γεν. κτητ. στο **postridie**: επιρρ. προσδ. χρόνου.

15. **quae perisset**: δευτερ. αναφορική πρόταση προσδιοριστική στο *cervam*. Εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quae* και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί βρίσκεται σε πλάγιο λόγο. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (*perisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*dixit*: πρκ.) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν, **quae**: υποκ. στο **perisset**: ρήμα της πρότασης.

16. **Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertorii introrupisset**: δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό - διηγηματικό σύνδεσμο *cum* και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει σχέση αιτίας – αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και στην κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (*introrupisset*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*orta est*: πρκ.) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν, **cerva**: υποκ. στο **introrupisset**: ρήμα της πρότασης και στο **emissa**: χρον. μτχ. συνημμένη, **a servo**: εμπρόθ. προσδ. ποιητ. αιτίου στο *emissa*, **in cubiculum**: εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο, **Sertorii**: γεν. κτητ. στο *cubiculum*.

17. **admiratio magna orta est**: κύρια πρόταση, **magna**: επιθ. προσδ. στο **admiratio**: υποκ. στο **orta est**: ρήμα της πρότασης.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά οι ρηματικοί τύποι α' και γ' συζυγίας.
2. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
3. **data erat, factu essent, videbatur, dixit, perisset**: να κλιθούν οι προστακτικές όλων των χρόνων.
4. α) Να σχηματιστούν τα απαρέμφατα, οι μετοχές, τα γερούνδια και τα γερουνδιακά των ρημάτων β' συζυγίας,
β) Να κλιθούν οι μετοχές Ε.Φ. του **video**.
5. Να σχηματιστούν τα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων του κειμένου.
6. **eximiae pulchritudinis, postero die, eum locum**: να κλιθούν οι συνεκφορές στους δύο αριθμούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Στην προτάσεις που ακολουθούν να μετατραπεί η παθητική σύνταξη σε ενεργητική:
 - **Cerva alba eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat**
 - **...quod imperandum militibus esset...**
2. Οι περίοδοι που ακολουθούν να εξαρτηθούν από τις φράσεις *aliquis dicit* και *aliquis dixit*.
 - **Cerva alba eximiae pulchritudinis Sertorio a Lusitano quodam dono data erat.**
 - **Sertorius omnibus persuasit cervam instinctam numine Dianae, conloqui secum et docere, quae utilia factu essent.**
 - **Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat.**
 - **Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est.**
3. **Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat**: αφού αναγνωριστεί ο υποθετικός λόγος, να μεταφερθεί στα υπόλοιπα είδη.

ΜΑΘΗΜΑ XLIX (49)

Η ΠΟΡΚΙΑ ΚΑΙ Ο ΒΡΟΥΤΟΣ

Porcia, Bruti uxor, **cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset**, cultellum tonsorium quasi unguium resecandorum causa poposcit eoque velut forte elapso se vulneravit. Clamore deinde ancillarum in cubiculum vocatus Brutus ad eam obiurgandam venit, **quod tonsoris praeripuisset officium**. Cui secreto Porcia «non est hoc» inquit «temerarium factum meum, sed certissimum **indicium amoris mei erga te** tale consilium molientem : experiri enim volui, **quam aequo imo me ferro essem interemptura, si tibi consilium non ex sententia cessisset**».

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η Πορκία, η σύζυγος του Βρούτου, όταν έμαθε το σχέδιο του άνδρα της για τη δολοφονία του Καίσαρα, ζήτησε ένα ραφι μανικιουρίστα δήθεν για να κόψει τα νύχια της και με αυτό, επειδή της γλίστρησε δήθεν κατά τύχη, αυτοτραυματίστηκε. Έπειτα ο Βρούτος, αφού κλήθηκε από τις φωνές των υπηρετριών στην κρεβατοκάμαρα, ήρθε για να τη μαλώσει, επειδή δήθεν είχε κλέψει την τέχνη του μανικιουρίστα. Σε αυτόν η Πορκία κρυφά: «δεν είναι αυτό» είπε «ασυλλόγιστη πράξη μου, αλλά βεβαιότατη απόδειξη της αγάπης μου για σένα που μηχανεύεσαι τέτοιο σχέδιο: θέλησα δηλαδή να δοκιμάσω με πόση αταραξία θα αυτοκτονούσα με το σιδερένιο εργαλείο (όπλο), αν το σχέδιο δε σου πήγαινε κατ' ευχήν».

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Porcia : ονομ.ενικ. του ουσιαστ. * Porcia -ae, θηλ.α' = **η Πορκία**

Bruti : γεν.ενικ.του ουσιαστ.* Brutus -i, αρσ.β' = **ο Βρούτος**

uxor : ονομ.ενικ.του ουσιαστ. uxor -oris, θηλ.γ' = **η σύζυγος**

cum : χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός - διηγηματικός = **όταν,αφού**

viri: γεν.ενικ. του ουσιαστ. *vir,viri, αρσ.β' = **ο άνδρας**

sui: γεν.ενικ.αρσ. της κτητικής αντων. γ' προσώπου suus -a -um = **δικό -ή -ό της**

consilium : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ. consilium -ii(i), ουδ.β' = **το σχέδιο**

de : πρόθεση με αφαιρετική = **για**

interficiendo : αφαιρ.ενικ.αρσ. γερουνδιακού του ρ. interficio-interfeci-interfectum-interficere.3* = **δολοφονώ**

Caesare : αφαιρ.ενικ.του ουσιαστ. *Caesar -aris, αρσ.γ' = **ο Καίσαρας**

cognovisset: γ'ενικ.υποτ.υπερσ. Ε.Φ. του ρ. cognosco-cognovi-cognitum-cognoscere.3 = **μαθαίνω**

cultellum : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ. cultellus -i, αρσ.β' = **το ξυράφι**

tonsorium : αιτιατ.ενικ.αρσ. του επιθέτου β' γλ. tonsorius -a -um = **...του μανικιουρίστα**

quasi: παραβολικό επίρρημα = **δήθεν**

unguium : γεν.πληθ. του ουσιαστ. *unguis -is, αρσ.γ' = **το νύχι**

resecandorum : γεν.πληθ.αρσ.γερουνδιακού του ρ. resecō- resecui-resectum-resecare.1* = **κόβω**

causa : πρόθεση με γενική = **για**

poposcit: γ' ενικ.οριστ.παρακ. Ε.Φ. του ρ. posco-poposci — poscere.3 = **ζητώ**

eo : αφαιρ.ενικ.αρσ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

que : συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

velut: παραβολικό επίρρημα = **δήθεν**

forte : επίρρημα = **τυχαία**

elapso : αφαιρ.ενικ.αρσ. της μτχ.παθ. παρακ του ρ.*elabor-elapsus sum-(elapsum)-elabi.3 (αποθετικό) = **γλιστρώ**

se : αιτιατ.ενικ.θηλ. της προσωπικής αντων. γ' προσώπου = **(τον εαυτό της)**

vulneravit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. vulnero-vulneravi-vulneratum-vulnerare.1 = **τραυματίζω**

Clamore : αφαιρ.ενικ. του ουσιαστ. clamor -oris, αρσ.γ'= **η κραυγή**

deinde : επίρρημα = **έπειτα**

ancillarum : γεν.πληθ. του ουσιαστ. ancilla -ae, θηλ.α'= **η υπηρέτρια**

in : πρόθεση με αιτιατική = **σε**

cubiculum : αιτιατ.ενικ. του ουσιαστ. cubiculum -i, ουδ.β'= **η κρεβατοκάμαρα**

vocatus: Ονομ.ενικ. αρσ. της μτχ.παθ. παρακ. του ρ. voco-vocavi-vocatum- vocare.1= **καλώ**

Brutus: ονομ.ενικ. του ουσιαστ. * Brutus -i, αρσ.β' = **ο Βρούτος**

ad: πρόθεση σε αιτιατική = **σε**

eam: αιτιατ.ενικ.θηλ. της οριστικής αντων. is-ea-id = **αυτός -ή -ό**

obiurgandam : αιτιατ.ενικ.θηλ. γερουνδιακού του ρ. obiurgo-obiurgavi-obiurgatum -orbiurgare.1 = **μαλώνω**

venit: γ' ενικ.οριστ.παρακ. Ε.Φ.του ρ. venio-veni-ventum-venire.4 = **έρχομαι**

quod: αιτιολογικός σύνδεσμος = **επειδή**

tonsonis: γεν.ενικ.του ουσιαστ. tonsor -oris, αρσ.γ' = **ο μανικιουρίστας**

praeripuisset : γ' ενικ.υποτ.υπερσ. Ε.Φ. του ρ. praeripio-praeripui-praereptum-praeripere.3* = **κλέβω**

officium: αιτιατ.ενικ. του ουσιαστ. officium -ii(i), ουδ.β' = **η τέχνη, το καθήκον**

Cui: δοτ.ενικ.αρσ. της αναφ. αντων. qui-quae-quod = **ο οποίος -α -ο**

secreto: επίρρημα = **κρυφά**

Porcia: ονομ.ενικ. του ουσιαστ. *Porcia -ae, θηλ.α' = **η Πορκία**

non: αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

est: γ' ενικ.οριστ.ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

hoc: ονομ. ενικ.ουδ. της δεικτικής αντων. hic-haec-hoc = **αυτός -ή -ό**

inquit: ενικ.οριστ.παρακ. του ελλειπτικού ρ.* inquam = **λέγω**

temerarium : ονομ.ενικ.ουδ. του επιθέτου β' κλ. temerarius -a -um = **ασυλλόγιστος**

factum : ονομ.ενικ. του ουσιαστ. factum -i, ουδ.β' = **η πράξη**

meum : ονομ.ενικ.ουδ. της κτητικής αντων. α' προσώπου meus -a -um = δικός -ή -ό μου

sed: αντιθετικός σύνδεσμος = **αλλά**

certissimum : ονομ.ενικ.ουδ. υπερθ. βαθμού του επιθέτου β' κλ. certus -a -um = βέβαιος

indicium : ονομ.ενικ. του ουσιαστ. indicium -ii(i), ουδ.β' = η απόδειξη

amoris : γεν.ενικ. του ουσιαστ. amor -oris, αρσ.γ' = η αγάπη

mei : γεν.ενικ.αρσ. της κτητικής αντων. α' προσώπου meus -a -um = δικός -ή -ό μου

erga : πρόθεση με αιτιατική = **προς**

te : αιτιατ.ενικ.αρσ. της προσωπικής αντων. β' προσώπου tu = εσύ

tale : αιτιατ.ενικ.ουδ. της δεικτικής αντων. talis -is -e = τέτοιος -α -ο

consilium : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ. consilium -ii(i), ουδ.β' = το σχέδιο

molientem : αιτιατ.ενικ.αρσ. της μτχ. ενεστώτα του ρ. *molior-molitus sum-(molitum)-moliri.4 (αποθετικό) = μηχανεύομαι, σχεδιάζω

experiri: απαρέμφ.ενεστώτα του ρ. *experior-expertus sum-(expertum)-experiri.4 (αποθετικό) = δοκιμάζω

enim : αιτιολογικός σύνδεσμος = **γιατί, δηλαδή**

volui: α' ενικ.οριστ.παρακ. του ρ.*volo-volui-velle = θέλω

quam : ερωτηματικό επίρρημα = **πόσο**

aequo : αφαιρ.ενικ.αρσ. του επιθέτου β' κλ. aequus -a -um = **ίσος**

animo : αφαιρ.ενικ. του ουσιαστ. animus -i, αρσ.β' = η ψυχή

me : αιτιατ.ενικ.θηλ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

ferro : αφαιρ.ενικ. του ουσιαστ. ferrum -i, ουδ.β' = **το σιδερένιο εργαλείο (όπλο)**

essem interemptura) α' ενικ.υποτ.παρατ. της Ενεργ.Περιφρ.Συζ. του ρ. interim-interemi-interemptum-interimere.3 = **σκοτώνω, εξολοθρεύω**

si: υποθετικός σύνδεσμος = **εάν**

tibi: δοτ. ενικ.αρσ. της προσωπικής αντων. β' προσώπου tu = **εσύ**

consilium : αιτιατ.ενικ.του ουσιαστ. consilium -ii(i), ουδ.β' = **το σχέδιο**

non) αρνητικό μόριο = **όχι, δεν**

ex : πρόθεση με αφαιρετική = **από**

sententia : αφαιρ.ενικ. του ουσιαστ. sententia -ae, θηλ.α'= η άποψη / ex sententia = κατ' ευχήν

cessisset: γ' ενικ.υποτ.υπερσ. Ε.Φ. του ρ. cedo-cessi-cessum-cedere.3 = προχωρώ, παραχωρώ

Ιδαιτεραμαθηματα.gr

Συγκεντρωτικοί πίνακες μαθήματος 49

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> Porcia, ae (Θ) ancilla, ae (Θ) sentential, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> tonsorius, a, um temerarius, a, um certus, a, um aequus, a, um	<u>Α' συζυγία</u> vulnero, vulneravi, vulneratum voco, vocavi, vocatum, vocare obiurgo, obiurgavi, obiurgatum, obiurgare reseco, resecai, resecutum, resecare →μτχ. μέλλ. resecaturus
<u>β' κλίση</u> Brutus, i (A) vir, viri (A) cultellus, i (A) animus, i (A) consilium, ii/i (O) cubiculum, i (O) officium, ii/i (O) indicium, ii/i (O) ferrum, i (O) factum, i (O)	ANTONYMIES se (προσ. γ'πρ.) is, ea, id (δεικτ. οριστ.) qui, quae, quod (αναφ.) suus, a, um (κτητ. γ'πρ.) quis, quae, quod (αναφ.) hic, haec, hoc (δεικτ.) meus, a, um (κτητ. α' προσ.) tu (προσ. β' πρ.) talis, is, e (δεικτ.) ego (προσ. α' πρ.)	<u>Γ' συζυγία</u> cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere posco, poscisci, —, poscere interimo, interemi, interemptum, interimere cedo, cessi, cessum, cedere interficio, interfeci, interfectum, interficere (15) praeripio, praeripui, praereptum, praeripere (15) clabor, elapsus sum, elabi (αποθ.)
<u>γ' κλίση</u> Caesar, aris (A) unguis, is (A) clamor, oris (A) tonsor, oris (A) amor, oris (A) uxor, oris (Θ)		<u>Δ' συζυγία</u> venio, veni, ventum, venire molior, molitus sum, moliri (αποθ.) experior, expertus sum, experiri (αποθ.) <u>ΑΝΩΜΑΛΑ</u> inquam (ελλειπτικό) volo, volui, —, velle sum, fui, —, esse

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 49

1. **Porcia, Bruti uxor cultellum tonsorium quasi unguium resecandorum causa poposcit:** κύρια πρόταση. **Bruti:** γεν. κτητ. στο uxor: παράθ. στο **Porcia:** υποκ. στο **poposcit:** ρήμα της πρότασης, **tonsorium:** επιθ. προσδ. στο **cultellum:** αντικ. στο **poposcit**, **unguium:** υποκ. στο γερουνδιακό **resecandorum**, **resecandorum causa:** εμπρόθ. προσδ. γερουνδιακού του σκοπού, **quasi:** επιρρ. προσδ. τρόπου.
2. **eoque velut forte elapso se vulneravit:** κύρια πρόταση. **Porcia:** ενν. υποκ. στο **vulneravit:** ρήμα της πρότασης, **se:** αντικ. στο **elapso:** αιτιολ. μτχ. συνημμένη, **forte:** επιρρ. προσδ. τρόπου, **velut:** επιρρ. προσδ. τρόπου.
3. **cum viri consilium de interficiendo Caesare cognovisset:** δευτερ. χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό - διηγηματικό **cum** και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας - αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου (**cognovisset**), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**poposcit:** πρκ.) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **Porcia:** ενν. υποκ. στο **cognovisset:** ρήμα της πρότασης, **sui:** επιθ. προσδ. στο **viri:** γεν. υποκ. στο **consilium:** αντικ. στο **cognovisset**, **de interficiendo:** εμπρόθ. προσδ. γερουνδιακού της αναφοράς ή σκοπού, **Caesare:** υποκ. στο γερουνδιακό **interficiendo**.
4. **Clamore deinde ancillarum in cubiculum vocatus Brutus ad eam obiurgandam venit:** κύρια πρόταση. **Brutus:** υποκ. στο **venit:** ρήμα της πρότασης και στο **vocatus:** χρον. - αιτιολ. μτχ. συνημμένη, **ancillarum:** γεν. υποκ. στο **clamore:** αφαιρ. ποιητ. αιτίου στο **vocatus**, **ad obiurgandam:** εμπρόθ. προσδ. γερουνδιακού του σκοπού, **eam:** υποκ. στο γερουνδιακό **obiurgandam**, **in cubiculum:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο. **deinde:** επιρρ. προσδ. χρόνου.
5. **quod tonsoris praeripuisset officium:** δευτερ. αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο **quod** και εκφέρεται με υποτακτική, για να δηλώσει υποκειμενική αιτιολογία. Είναι υποτακτική υπερσυντέλικου **praeripuisset**, γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**venit:** πρκ.) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. **Porcia:** ενν. υποκ. στο **praeripuisset:** ρήμα της πρότασης, **tonsoris:** γεν. κτητ. στο **officium:** αντικ. στο **praeripuisset**.
6. **Cui secreto Porcia inquit:** κύρια πρόταση. **Porcia:** υποκ. στο **inquit:** ρήμα της πρότασης, **cui:** έμμ. αντικ. στο **inquit**, **secreto:** επιρρ. προσδ. τρόπου
7. **non est hoc temerarium factum meum, sed certissimum indicium amoris mei erga te tale consilium molientem:** κύρια πρόταση, **factum - indicium:** κατηγ. στο **hoc:** υποκ. στο **non est:** ρήμα της πρότασης, **temerarium- meum:** επιθ. προσδ. στο **factum**, **certissimum:** επιθ. προσδ. στο **indicium**, **mei:** επιθ. προσδ. στο **amoris:** γεν. αντικ. στο **indicium**, **erga te:** εμπρόθ. προσδ. φιλική

διάθεσης, **te**: υποκ. στο **molientem**: επιθ. μτχ. συνημμένη, **tale**: επιθ. προσδ. στο **consilium**: αντικ. στο molientem.

8. **experiri enim volui**: κύρια πρόταση, **ego**: ενν. υποκ. στο **volui**: ρήμα της πρότασης και στο (ταυτοπροσωπία) **experiri**: τελ. απρμφ. αντικ. στο volui.
9. **quam aequo animo me ferro essem interemptura**: δευτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση, ως αντικείμενο στο experiri. Εισάγεται με το ερωτηματικό επίρρημα quam και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερ. πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική παρατατικού ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας (interemptura essem), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (experiri από tr volui: πρκ) και δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν. **ego**: ενν. υποκ. στο **interemptura essem**: ρήμα της πρότασης, **me**: αντικ. στο ρήμα, **ferro**: αφαιρ. οργ. οργάνου, **aequo**: επιθ. προσδ. στο **animo**: αφαιρ. οργαν. τρόπου, **quam**: επιρρ. προσδ. ποσού.
10. **si tibi consilium non ex sententia cessisset**: δευτερ. υποθετική πρόταση. Εισάγεται με τον υποθετικό σύνδεσμο si και εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντέλικου, γιατί με απόδοση την πρόταση 9 σχηματίζει εξαρτημένο υποθετικό λόγο (α' είδος, ανοιχτή υποθεση). Υποθ.: si cessisset. Απόδ.: quam interemptura essem, **consilium**: υποκ. στο non cessisset: ρήμα της πρότασης, **tibi**: δοτ. προσ. αντιχαριστική στο non cessisset, **ex sententia**: εμπρόθ. προσδ. συμφωνίας ή τρόπου.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι.
2. **resecandorum, vulneravit, cessisset**: να σχηματιστούν τα απαρέμφατα, οι μετοχές, τα γερούνδια και τα γερουνδιακά (στις δύο φωνές).
3. Να σχηματιστούν οι ενεργητικοί τύποι των αποθετικών ρημάτων του κειμένου.
4. **interficiendo, praeripuisset, experiri**: να σχηματιστούν και να κλιθούν όλες οι προστακτικές.
5. **poposcit, praeripuisset**: να αντικατασταθούν χρονικά στο β' και γ' ενικό οριστικής και υποτακτικής (στις δύο φωνές).
6. Να κλιθεί η μετοχή **molientem** στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
7. α) Να σχηματιστούν τα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων του κειμένου.
β) Να σχηματιστεί ο συγκριτικός του επιθέτου **certissimum** και να κλιθεί στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
8. **uxor, unguium, ancillarum, meum, tale**: να κλιθούν στους αριθμούς (τα επίθετα και οι αντωνυμίες στα τρία γένη).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Στις περιόδους που ακολουθούν να μετατραπούν οι υπογραμμισμένες προτάσεις σε μετοχικές εκφράσεις:
 - **Porcia, Bruti uxor, cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset, cultellum tonsorium quasi unguium resecandorum causa poposcit eoque velut forte elapso se vulneravit.**
 - **Clamore deinde ancillarum in cubiculum vocatus Brutus ad earn obiurgandam venit, quod tonsoris praeripuisset officium.**
2. **...de interficiendo Caesare... / ... unguium resecandorum causa... / ... ad earn obiurgandam**: να μετατραπούν οι παθητικές συντάξεις σε ενεργητικές.
3. Στις περιόδους που ακολουθούν να μεταφερθεί ο πλάγιος λόγος στον ευθύ:
 - **Cui secreto Porcia «non est hoc» inquit «temerarium factum meum, sed certissimum indicium amoris mei erga te tale consilium molientem experiri enim volui, quam aequo animo me ferro esseminteremptura, si tibi consilium non ex sententia cessisset».**

4. **Clamore deinde ancillarum in cubiculum vocatus Brutus ad eam obiurgandam venit:** να δηλωθεί ο σκοπός με όλους τους δυνατούς τρόπους.
5. Να αναλυθούν οι μετοχές του κειμένου στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις.

Ιδαιτεραμαθηματα.gr

ΜΑΘΗΜΑ L (50)**Η ΦΤΩΧΕΙΑ ΚΑΙ Η ΑΠΛΗΣΤΙΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ**

Cum Servius Sulpicius Galba et Aurelius Cotta consules in senatu contenderet uter adversus Viriathum in Hispaniam mitteretur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galba et aliis pro Cotta dicentibus; solus P. Scipio Aemilianus cum toto senatu dissensit: «Neutrum» inquit « mihi mitti placet, **quia alter nihil habet, alteri nihil est satis**». Nam Scipio Aemilianus aequè malam imperii magistram iudicabat inopiam atque avaritiam. Qua sententia graviter et sine ulla malevolentia dicta Scipio obtinuit, **ut neuter in provinciam mitteretur**.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Σέρβιος Σουλπίκιος Γάλβας και ο Αυρήλιος Κόττας, οι ύπατοι, φιλονικούσαν στη Σύγκλητο ποιος από τους δυο θα αποστέλλόταν στην Ισπανία εναντίον του Βιριάθου, υπήρχε μεγάλη διαφωνία μεταξύ των Συγκλητικών, καθώς άλλοι υποστήριζαν το Γάλβα και άλλοι τον Κόττα· μόνος ο Πόπλιος Σκιπίωνας ο Αιμιλιανός διαφώνησε με ολόκληρη τη Σύγκλητο: « Ούτε ο ένας ούτε ο άλλος» είπε «κρίνω ότι δεν πρέπει να σταλεί, επειδή ο ένας δεν έχει τίποτα, για τον άλλον τίποτα δεν είναι αρκετό». Δηλαδή ο Σκιπίωνας ο Αιμιλιανός θεωρούσε το ίδιο κακούς συμβούλους της εξουσίας και τη φτώχεια και την απληστία. Αφού εξέφρασε αυτή τη γνώμη με σοβαρότητα και χωρίς καμία κακοβουλία ο Σκιπίωνας πέτυχε, ώστε να μη σταλεί στην επαρχία ούτε ο ένας ούτε ο άλλος.

ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Cum: χρονικός σύνδεσμος / ιστορικός - διηγηματικός = **όταν, αφού**

Servius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ.* Servius -ii (i), αρσ. β' = **ο Σέρβιος**

Sulpicius : ονομ. ενικ. του ουσιαστ.* Sulpicius -ii (i) , αρσ. β' = **ο Σουλπίκιος**

Galba: ενικ. του ουσιαστ. * Galba -ae , αρσ. α' = **ο Γάλβας**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

Aurelius: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. * Aurelius -ii(i), αρσ. β' = **ο Αυρήλιος**

Cotta: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. * Cotta -ae , αρσ. α' = **ο Κόττας**

consules: ονομ. πληθ. του ουσιαστ. consul -is , αρσ. γ' = **ο ύπατος**

in: πρόθεση με αφαιρετική = **σε**

senatu: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *senatus -us , αρσ. δ' = **η Σύγκλητος** (μόνο ενικ.)

contenderent: γ' πληθ. υποτ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. contendere-contendi-contentum-contendere. 3 = **φιλονικό**

uter: ονομ. ενικ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου uter-utra-utrum = **ποιος από τους δύο**

adversus: πρόθεση με αιτιατική = **εναντίον**

Viriathum: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Viriathus -i, αρσ. β' = **ο Βιρίαθος**

Hispaniam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. *Hispania -ae , θηλ. α' = **η Ισπανία**

mitteretur: γ' ενικ. υποτ. παρατατ. Π.Φ. του ρ. mittere-misi-missum-mittere. 3 = **στέλνω**

magna: ονομ. ενικ. θηλ. του επιθ. β' κλ. magnus -a -um = **μεγάλος**

inter: πρόθεση με αιτιατική = **ανάμεσα, μεταξύ**

patres: αιτιατ. πληθ. του ουσιαστ.* pater-tris, αρσ. γ' = **ο πατέρας** (ετερόσημο: στον πληθ. = οι Συγκλητικοί)

conscriptos: αιτιατ. πληθ. αρσ. της μτχ. παθητ. παρακ. του ρ. conscribo-conscripti-conscriptum-conscribere. 3 = **γράφω**

dissensio: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. dissensio -onis , θηλ. γ' = **η διαφωνία**

erat: γ' ενικ. οριστ. παρατατ. του ρ. sum- fui-esse = **είμαι, υπάρχω**

aliis: αφαιρ. πληθ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου alius-alia-aliud = **άλλος -η -ο**

pro: πρόθεση με αφαιρετική = **υπέρ**

Galba: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. * Galba -ae , αρσ. α' = **ο Γάλβας**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

iliis: αφαιρ. πληθ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου alius-alia-aliud = **άλλος -η -ο**

pro: πρόθεση με αφαιρετική = **υπέρ**

Cotta: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. *Cotta -ae , αρσ. α' = **ο Κόττας**

dicentibus: αφαιρ. πληθ. αρσ. της μτχ. ενεργ. ενεστ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere.3 = **λέω**

solus: ονομ. ενικ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου solus -a -um = **μόνος -η -ο**

P. Scipio: ονομ. ενικ. του ουσιαστ. * Scipio -onis , αρσ. γ' = **ο Πόπλιος Σκιπίωνας**

Aemilianus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ.* Aemilianus -i, αρσ. β' = **ο Αιμιλιανός**

cum: πρόθεση με αφαιρετική = **με**

toto: αφαιρ. ενικ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου totus -a -um = **όλος -η -ο**

senatu: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. *senatus -us , αρσ. δ' = **η Σύγκλητος** (μόνο ενικ.)

dissentit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. dissentio-dissensi-dissensum-dissentire.4 = **διαφωνώ**

Neutrum: αιτιατ.ενικ.αρσ.του αντων. επιθ. neuter-neutra-neutrum = **ούτε ο ένας ούτε ο άλλος**

inquit: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ελλειπτικού ρ. * inquam = **λέω**

mini: δοτ. ενικ. αρσ. της προσωπικής αντων. α' προσώπου ego = **εγώ**

mitti: απαρέμφ. ενεστ. Π.Φ. του ρ. mitto-misi-missum-mittere. 3 = **στέλνω**

placet: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. placet-placuit-placere. 2 (απρόσωπο) **κρίνω**

quia: αιτιολογικός σύνδεσμος = **επειδή**

alter: ονομ. ενικ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου alter-altera-alterum = **άλλος -η -ο**

nihil: αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. αόρ. αντων. nemo-nemo-nihil = **κανείς-καμία-τίποτα**

habet: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. Ε.Φ. του ρ. habeo-habui-habitu-m-habere. 2 = **έχω**

alter: δοτ. ενικ. αρσ. του αντωνυμικού επιθέτου alter-altera-alterum = **άλλος -η -ο**

nihil: αιτιατ. ενικ. ουδ. της ουσιαστ. αόρ. αντων. nemo-nemo-nihil = **κανείς-καμία-τίποτα**

est: γ' ενικ. οριστ. ενεστ. του ρ. sum-fui-esse = **είμαι**, υπάρχω

satis: επίρρημα = **αρκετά**

Nam: αιτιολ. σύνδεσμος = **γιατί**, δηλαδή

Scipio: ονομ. ενικ. του ουσιαστ.* Scipio -onis , αρσ. γ' = **ο Σκιπίωνας**

Aemilianus: ονομ. ενικ. του ουσιαστ.* Aemilianus -i, αρσ. β' = **ο Αιμιλιανός**

aeque: επίρρημα = **εξίσου**

malam: αιτιατ. ενικ. θηλ. του επιθέτου β' κλ. malus -a -um = **κακός**

imperii: γεν. ενικ. του ουσιαστ. imperium -ii(-i), ουδ. β' = **η εξουσία**

magistram: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. magistra -ae , θηλ. α' = **η σύμβουλος**

iudicabat: γ' ενικ. οριστ. παρατ. Ε.Φ. του ρ. iudico-iudicavi-iudicatum-iudicare.1= θεωρώ

inopiam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ.* inopia -ae , θηλ. α' = **η φτώχεια** (μόνο ενικ.)

atque: συμπλεκτ. σύνδεσμος = **και**

avaritiam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ.* avaritia -ae , θηλ. α' = **η πλεονεξία**
(ετερόσημο: στον πληθ. = είδη πλεονεξίας)

Qua: αφαιρ. ενικ. θηλ. της αφαιρ. αντων. qui-quaе-quod = ο οποίος -α -ο = **αυτός-ή -ό**
(εδώ)

sententia : αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ. sententia -ae , θηλ. α' = **η άποψη**

graviter: επίρρημα = **με σοβαρότητα**

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος = **και**

sine: πρόθεση με αφαιρετική = **χωρίς**

ulla: αφαιρ. ενικ. θηλ. του αντωνυμικού επιθέτου ullus-ulla-ullum = **κανένας-καμία - κανένα**

malevolentia: αφαιρ. ενικ. του ουσιαστ.* malevolentia -ae, θηλ.α' = **η κακοβουλία**
(μόνο ενικ.)

dicta: αφαιρ. ενικ. θηλ. της μετχ. παθ. παρακ. του ρ. *dico-dixi-dictum-dicere. 3 = **λέω, μιλά**

Scipio: ονομ. ενικ. του ουσιαστ.* Scipio -onis , αρσ. γ' = **ο Σκιπίωνας**

obtinet: γ' ενικ. οριστ. παρακ. Ε.Φ. του ρ. obtineo-obtinui-obtentum-obtinere. 2 = **Πετυχαίνω**

ut: συμπερασματικός σύνδεσμος = **ώστε**

neuter: ονομ. ενικ. αρσ. του αντων. επιθ. neuter-neutra-neutrum = **ούτε ο ένας ούτε ο άλλος**

in : πρόθεση με αιτιατική = **σε**

provinciam: αιτιατ. ενικ. του ουσιαστ. provincia -ae, θηλ. α' = **η επαρχία**

mitteretur: γ' ενικ. υποτ. παρατ. Π.Φ. του ρ. mitto-misi-missum-mittere. 3 = **στέλνω**

Ιδαιτεραμαθηματα.gr

Συγκεντρωτικοί πίνακες μαθήματος 50

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>α' κλίση</u> Galba, ae (A) Cotta, ae (A) Hispania, ae (Θ) magistra, ae (Θ) malevolentia, ae (Θ) inopia, ae (Θ) avaritia, ae (Θ) sententia, ae (Θ) provincia, ae (Θ)	<u>β' κλίση</u> magnus, a, um malus, a, um	<u>Α' συζυγία</u> iudico, iudicavi, iudicatum, iudicare <u>Β' συζυγία</u> habeo, habui, habitum, habere obtineo, obtinui, obtentum, obtinere placet, placuit, —, placere <u>Γ' συζυγία</u> dico, dixi, dictum, dicere mitto, misi, missum, mittere contendo, contendi, contentum, conterdere conscribo, conscripsi, conscriptum, conscribere
<u>β' κλίση</u> Viriathus, i (A) Aemilianus, i (A) Aurelius, ii/i (A) Servius, ii/i (A) Sulpicius, ii/i (A) imperium, ii/i (O)	ANTONYMIES ego (προσ. α' πρ.) qui, quae, quod (αναφ.) nemo, nemo, nihil (αόρ.) neuter, tra, um (αντων. επιθ.) ullus, a, um (αντων. επιθ.) alius, a, ud (αντων. επιθ.) uter, utra, utrum (αντων. επιθ.) solus, a, um (αντων. επιθ.) totus, a, um (αντων. επιθ.) alter, era, um (αντων. επιθ.)	<u>Δ' συζυγία</u> dissentio, dissensi, dissensum, dissentire <u>ΑΝΩΜΑΛΑ</u> inquam (ελλειπτικό)
<u>γ' κλίση</u> Scipio, onis (A) consul, is (A) pater, tris (A) dissension, onis (Θ)		
<u>δ' κλίση</u> senates, us (A)		

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ 50

1. **Cum Servius Sulpicius Calba et Aurelius Cotta consules in senatu contenderent:** δευτερ. χρον. πρόταση. Εισάγεται με τον ιστορικό - διηγηματικό cum και εκφέρεται με υποτακτική για να δηλώσει σχέση αιτίας - αιτιατού ανάμεσα στη δευτερεύουσα και την κύρια πρόταση. Είναι υποτακτική παρατατικού (contenderent) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (erat: πρτ.) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν. **consules:** παραθ. στα **Servius Sulpicius Calba - Aurelius Cotta:** υποκ. στο **contenderent:** ρήμα της πρότασης, **in senatu:** εμπρόθ. προσδ. στάσης σε τόπο.
2. **uter adversus Viriathum in Hispaniam mitteretur:** δεύτερ. πλάγια ερωτηματική πρόταση ως αντικείμενο στο contenderent. Εισάγεται με το αντωνυμικό επίθετο ή κατ' άλλη άποψη την ερωτηματική αντωνυμία uter και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερ. πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, γιατί η εξάρτησή δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Είναι υποτακτική παρατατικού (mitteretur) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (erat: πρτ.) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν, **uter:** υποκ. στο **mitteretur:** ρήμα της πρότασης, **in Hispaniam:** εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο, **adversus Viriathum:** εμπρόθ. προσδ. εχθρικής διάθεσης.
3. **magna inter patres conscriptos dissensio erat aliis pro Galba et aliis pro Cotta dicentibus:** κύρια πρόταση, **magna:** επιθ. προσδ. στο **dissensio:** υποκ. στο **erat:** ρήμα της πρότασης, **inter patres:** εμπρόθ. προσδ. του μεταξύ, **conscriptos:** επιθ. μτχ. ως επιθ. προσδ. στο **patres,** **aliis - aliis:** υποκ. στα **dicentibus:** κανονική αφαιρ. απόλυτη αιτιολ. μτχ., **pro Galba -pro Cotta:** εμπρόθ. προσδ. υπεράσπισης.
4. **solus P. Scipio Aemilianus cum toto senatu dissensit:** κύρια πρόταση, **solus:** κατηγ. προσδ. στο **P. Scipio Aemilianus:** υποκ. στο **dissensit:** ρήμα της πρότασης, **cum senatu:** εμπρόθ. προσδ. εχθρικής διάθεσης, **toto:** κατηγ. προσδ. στο **senatu.**
5. **"Neutrum mihi mitti placet !":** κύρια πρόταση, **mitti:** τελ. απρμφ. υποκ. στο **placet:** απροσώπο ρήμα της πρότασης, **mihi:** δοτ. προσ. στο **placet,** **Neutrum:** υποκ. (ετεροπροσωπία) στο **mitti.**
6. **inquit:** κύρια πρόταση. **P. Scipio Aemilianus:** ενν. υποκ. στο **inquit:** ρήμα της πρότασης.
7. **quia alter nihil habet:** δευτερ. αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quia και εκφέρεται με οριστική (habet: ενεστώτας), για να δηλώσει αντικειμενική αιτιολογία, **alter:** υποκ. στο **habet:** ρήμα της πρότασης, **nihil:** αντικ. στο **habet.**
8. **alteri nihil est satis:** δευτερ. αιτιολογική πρόταση. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο quia (ενν.) και εκφέρεται με οριστική (satis est:

ενεστώτας), για να δηλώσει αντικειμενική αιτιολογία, **nihil**: υποκ. στο **satis est**: απρόσωπο ρήμα - απρόσωπη έκφραση της πρότασης, **alteri**: δοτ. προσ. στο **satis est**.

9. **Nam Scipio Aemilianus aequè malam imperii magistràm iudicabat inopiam atque avaritiam**: κυρία πρόταση. **Scipio Aemilianus**: υποκ. στο **iudicabat**: ρήμα της πρότασης, **malam**: επιθ. προσδ. στο **magistràm**: κατηγ. στο **inopiam - avaritiam**: αντικ. στο **iudicabat**, **malam**: επιθ. προσδ. στο **magistràm**: κατηγ. στο **inopiam**: αντικ. στο **iudicabat**, **imperii**: γεν. αντικ. στο **magistràm**, **aequè**: επιρρ. προσδ. τρόπου.
10. **Qua sententia graviter et sine ulla malevolentia dicta Scipio obtinuit**: κυρία πρόταση. **Scipio**: υποκ. στο **obtinuit**: ρήμα της πρότασης, **qua**: επιθ. προσδ. στο **sententia**: υποκ. στο **dicta**: ιδιάζουσα ή νόθος απαφ. απόλυτη αιτιολογική μτχ., **graviter**: επιρρ. προσδ. τρόπου, **sine malevolentia**: εμπρόθ. προσδ. εξαίρεσης.
11. **ut neuter in provinciam mitteretur**: δευτερ. συμπερασματική ουσιαστική πρόταση ως αντικείμενο στο **obtinuit**. Εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο **ut neuter** (αρνητική) και εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτ. συμπερασματικές προτάσεις, γιατί το συμπέρασμα στα Λατινικά θεωρείται υπρκειμενικό. Είναι υποτακτική παρατατικού (**mitteretur**) γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (**obtinuit**: πρκ.) και δηλώνει συγχρονισμό της κύριας με τη δευτερεύουσα πρόταση (Ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων). Εκφράζει αποτέλεσμα, **neuter**: υποκ. στο **mitteretur**: ρήμα της πρότασης, **in provinciam**: εμπρόθ. προσδ. κίνησης σε τόπο.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

1. Να αντικατασταθούν χρονικά και εγκλιτικά όλοι οι ρηματικοί τύποι.
2. **dicentibus, dissensit, iudicabat**: να σχηματιστούν και να κλιθούν όλες οι προστακτικές.
3. **contenderet, dissensit, mitteretur**: να αντικατασταθούν χρονικά στο γ' ενικό και γ' πληθυντικό οριστικής και υποτακτικής (στις δύο φωνές).
4. Να κλιθεί η μετοχή **dicentibus** στους δύο αριθμούς και στα τρία γένη.
5. α) Να σχηματιστούν τα παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων του κειμένου.
β) Να σχηματιστεί ο συγκριτικός του επιθέτου **magna** και να κλιθεί στους αριθμούς και στα τρία γένη.
6. **magna dissensio, malam magistram, ulla malevolentia**: να κλιθούν οι συνεκφορές στους δύο αριθμούς.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

1. Στην περίοδο που ακολουθεί να μετατραπεί η δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχική έκφραση: **Cum Servius Sulpicius Galba et Aurelius Cotta consules in senatu contenderent uter adversus Viriathum in Hispaniam mitteretur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galba et aliis pro Cotta dicentibus**
2. Η περίοδος που ακολουθεί να εξαρτηθεί από τη φράση Scipio dicit και Scipio dixit: **Neutrum mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis**